

SESES IR BROLIAI

Didi ir reikšminga yra mūsų tautos gyvenime Vasario 16-toji. Tą dieną prieš 35 metus Valstybės Taryba, išreikšdama visos mūsų tautos giliausius troškimus, paskelbė Laivos Nepriklausomos Lietuvos Valstybės atkūrimą.

Minėdami šią kiekvieno lietuvio širdžiai brangią dieną, mes, deja, negalime švesti mūsų tautos šventės savojoje Tėvynėje, džiaugtis atgauta laisve, gėrėtis pasiekta pažanga ir ryžtis naujiems žygiams ir laimėjimams.

Prieš mūsų valią išblaškyti po visus pasaulio kraštus, mes tokią dieną nejučiomis savo mintimis skriejame į Tėvų Žemę. Tačiau, kur anksčiau buvom pratę minėti tautos iškilmes, — tuščios ir išniekintos visiems mums brangios vietovės.

Ten ne mūsų vėliavos plevesuoja, o priešo raudonosios kabo, tartum būtų pašauktos savo spalva liudyti, kiek čia liejasi nekaltų gerusių mūsų dukrų ir sūnų kraujo. Ne Laisvės Varpas ten aidų, o tik žvangą naujos sunkios vergovės pančiai. Ne Lietuvos himno žodžiai su džiaugsmu veržiasi iš tūkstančių krūtinų, o duslios raudos ir aimanos plinta iš skriaudžiamos šalies.

Priepaudo kūjų ir giltinės plautuvų paženklintas šiandieninis Lietuvos gyvenimas. Širdis kiekvienam mūsų sudreba, kas yra ištikę ir kas laukia mūsų artimųjų, likusių krašte.

Mes žinome, kas yra paskandinę ašarų klanuose mūsų Tėvynę ir į neišpasakytą vargą įstūmęs visą šalį. Mes žinome, kad tik okupantų vergovėi žlugus atsivers kelias į laisvą gyvenimą. Nejučiomis šimtais ir tūkstančiais lūpų imame kar toli Tėvų Žemės išlaisvinimo priešaiką. Šią visiems mums brangią dieną minėdami, mes ryžtamės burti visas jėgas Tėvynei išlaisvinti, o ypač diegti Tėvynės meilę priaugančioms kartoms, auginant jų pastyrįmą, kad ir savo gyvybės ne-

būtų pasigailėta, jeigu Tėvynės išvadavimas to pareikalautų.

Zinokime, kad ne tik mūsų laisvinimo veiksniai, bet kiekvienas iš mūsų esame išlaisvinimo kovos dalyviai. Kiekviename krašte, kad ir kur bebūtume atsidūrę, turim plačią darbo dirvą ir didelę atsakomybę už Lietuvos likimą. Kiekvieno mūsų uždavinys laimėti to krašto viešąją opiniją, politinę vadovybę, spaudą Lietuvos išlaisvinimo reiklaui.

Pirmiesiems emigraciniams vargams einant į galą, mūsų tautinės Bendruomenės yra tie šaltiniai, kurie yra pašaukti gaivinti Tėvynės meilės ir skieisti lietuviškosios šilumos svetur atsidūrus. Spieskimės tad visi apie juos, stiprinkime, kad mūsų Bendruomenės išsaugotų lietuvišybės dvasią ir nuolat gaivintų mūsų pasiryžimus.

Vardan Lietuvos lietuvis lietuvių ryžtamės matyti savo brolių, bendros kovos dalyvių. Visur, ir privačiuose, ir viešuose santykiuose ieškome, kas mus jungia, ir vengiame viso, kas mus skiria.

Mes žinome, kad mūsų broliai Tėvynėje visas savo viltis yra sudėję į mus. Jų rankos ir kojos yra sukaustytos, o lūpos surakintos.

Daugiau negu kada nors, Jungtinėms Amerikos Valstybėms vadovaujant, ryškėja tvirtas laisvojo pasaulio pasiryžimas baigti su visomis nuolaidomis bolševikams ir suduoti mirtinį smūgį Maskvos imperialistinėms užmačioms. Su mumis yra visas laisvasis pasaulis. Kad Lietuvos išlaisvinimo valanda būtų artima, ryžkimės, vienykimės, stiprinkime savo veiklą ir laimėkime.

Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi.

M. Krupavičius,
VLKŲ Pirmininkas

K. Zalkauskas,
Vykd. Tarybos Pirmininkas

PRANCŪZIJOS RADIJAS
VASARIO 16 DIENĄ DUODA
SPECIALIĄ TRANSLIACIJĄ
LIETUVON

Š.m. vasario 16 d., prancūzų laikui, nuo 18 val. 30 min. iki 18 val. 45 min. bangomis 41 m. 55 (kiloc. 7.200) ir 48 m. 39 (kiloc. 6.200).

Prancūzijos Radiofonas duos specialią Lietuvon transliaciją VASARIO SEŠIOLIKTOSIOS DIENOS progą.

Programoje numatyta—Lietuvos Himnas, kalbos ir kanklių muzika iš plokštelių. SAB.

1938 m. Lietuvos Nepriklausomybės iškilmės Karo Muziejaus aikštėje, prie Nežinomo Kario kapo, dalyvaujant Lietuvos augštesiems karininkams ir užsienio karo atstovams.

DIDŽIOJI DIENA

Ir vėl mes sulaukėm didžiosios dienos: VASARIO SEŠIOLIKTOSIOS šventę pagerbti. Nes Lietuvai L a i s v ė juk gimė tą dieną: tad šiandien ir vėl jos gimtadienį švenčiam.

Trisdešimts ir penki praslinko jau metai, kai pirmą sykį tą dieną šventė lietuviai. O, šiandien prispaustas vargingoje tremtyje, ir tu gal tą dieną dar atmeni aiškiai...

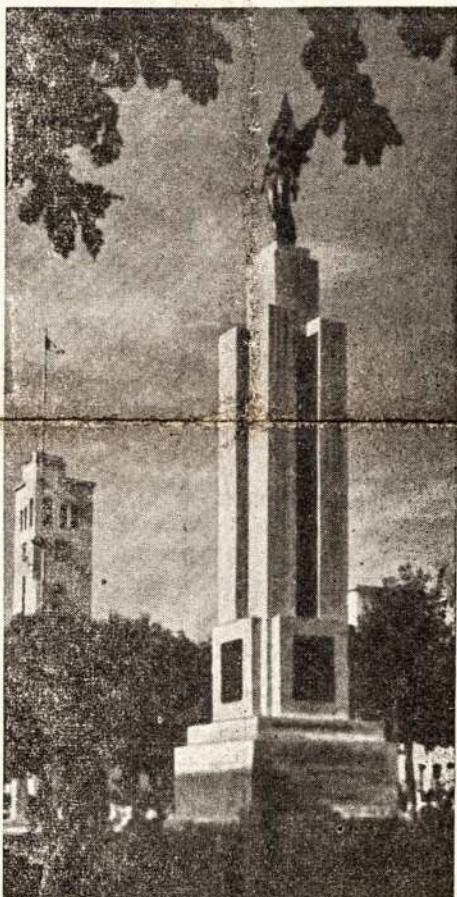
Tada tai iš Vilniaus, sostinės Gedimino, po Lietuvą garso, kaip žaibas, nuskrido: „Nutraukiam mes pančius tironų uždėtus! Nuo šiandien laisva yra Mindaugio žemė!“

„Mes skelbiame pasauliui, kad esam valstybė — laisva, nepriklausoma niekam-o-niekam!“... Taip sakė Basančius, tautos mūsų tėvas, ir dvidešimts vyrų, senam mieste Vilniaus.

Išgirdus tą balsą vadų išmintingų, sukiulo-sužė, kaip jūra banguota, visa Lietuva, visi Mindaugio ainiai: „Kaip sakot, taip bus! Lietuvos laisvę ginsim!“...

Apgynė. Nes gynė, kaip vienas, kaip bitės sukibę, kai avilį priešas užpuola. Ir Bermontą pulkų, ir rusų kraujuotą, ir lenkų klatingą — visus atlaikytą...

Ir džiaugėsi žmonės visoje Lietuvoje, kad laisvę atgavus, „kaip žmonės gyvenam“... Ir metai nuo metų VASARIS SEŠIOLIKTAS — tai laisvės gimtadienis buvo.

LIETUVIŲ LAISVĖS SIMBOLIS

MAIRONIS

GERESNIŲ LAIKŲ VILTIS

Šalin nusiminę dūsavimai skaudūs!
Jie silpnina dvasią paikai.
Ar mums, kaip mergaitėi, raudoti nuraudus,
Nors spaudžia nelaimės, vargai,
Ne taip mūsų bočiai didvyriai kariavo,
Kai, gindami brangiąją Lietuvą savo,
Jųėjo į kovą pulkai.

Kaip vyrai, be baimės mes stokim į kovą,
Kaip milžinas amžių baisus,
O meilė tėvynės tebūnie vadovu
Ir Dievas, kurs valdo visus!
Darbuosmės ir eisime, kur šaukia tėvynė!
Mylėsme ir gerbsime, ką proseniai gynė!
Tėvynė iš miego pabus.

NAUJA SOVIET. LATVIJOS VĖLIAVA

„Die Neue Zeitung“ sausio 23 d. numery praneša, kad Soviet. Latvijos vyriausybė nutarė įvesti naują vėliavą. Rygos radijo žiniomis, naujoji vėliava sudaryta iš senųjų baltos ir mėlynos spalvų, bet jos užima tiksliai apatinę trečiąją dalį vėliavos. Likusią dalį sudaro raudona spalva su aukštinėmis Sovietų žvaigždėmis ir plautuvu su kūju Manoma, kad netrukus naujas vėliavos įsives ir kitos naujosios sovietinės respublikos, sudarytos iš Pabaltijo valstybių.

TAUTŲ ŽUDYMO AMŽIUS

„Aachener Nachrichten“ tokia

antrašte sausio 20 d. numeryje deda ilgą straipsnį, kuriame atpasakojama, kaip nuo 1917 m. Sovietų Sąjungoje išžudyta ir deportuota 100.000.000 žmonių. Jame kalbama apie rusų šviesuomenės išžudymą, apie žudynes Ukrainoje ir Pabaltijoje, apie masines deportacijas iš satelitinų kraštų ir apie tai, kaip buvo išnaikintos penktosios sovietų tautos. Laikraštis mano, kad Pabaltijo ir Vidurio Europos valstybių laukia toks pats išnaikinimo likimas.

Kopenhaga. Reuteris praneša, kad vakariniuose Baltijos pakraščiuose užšalo jūra. Žvejų laivai negalėjo išplaukti iš uostų.

Tą dieną tad šventėm, dėkodami Dievui ir mūsų didvyriams už laisvę laimėtą. Per dvidešimts metų tą laimę turėjom ir džiaugėmės laisvės palaima ir vaisiais.

Bet šiandien jau trylikti metai štai slenka, kai laisvės saulutė apledo mūsų žemę... Bet vis vien tą dieną mes švenčiam! Vis vien, VASARIO SEŠIOLIKTOJI — mums šventė...

Nes žinom, kad naktį tur rytas lydėti; saulėleidį seka saulėtekis visad... Ateis galas nakčiai, nušvis vėl ir rytas. Tik miegu pramigti — mums jo nevalia!

Tad šveskim VASARIO SEŠIOLIKTOSIOS dieną su nuotaika pakelta ir pažadu tvirtu: „Te akys mums plyšta, te rankos nudžiusta pirmu, nei pamiršim Tave, o Tėvyne!“

Te būna tad šventė šita iškilminga! Mūs mintys ir širdys, ir lūpos te šaukia vienodai: „Ilgiausių, laimingų Tau metų! Te laisvė, kai saulė, ir vėl Tau nušvis!“...

O, broli lietuvi, sesute mieloji! Kaip trokščiau, norėčiau, visus apkabinęs, pakviesti talkon Jus: Tėvynę mūs ginti — visur, visada — ir darbai, ir malda!

BRONIUS K. BALUTIS,
Lietuvos Ministeris.

SEPTYNIOS DIENOS

Tel Aviv. Rusų ambasadoje įvyko sprogimas, sunaikinęs ambasados vidaus įrengimus. Trys ambasados tarnautojai buvo sužeisti. Ambasados namuose dirba apie 30 tarnautojų. Ten pat gyvena Tarybų Sąjungos pasiuntinys Izraelyje P. Brehov.

Londonas. Anglijos, JAV ir Prancūzijos atstovams Gromyko įteikė Rusijos atsakymą į jų notą Austrijos sutarties reikalu. Jame reikalaujama daugiau nekelti „sutrumpintos sutarties“. „Sutrumpintoji sutartis“ buvo paengta, kai įsitikinta, kad pilnai sutarčiai neįmanoma gauti rusų pritarimo. JAV atstovas, Dowling, pareiškė, kad rusai reikalauja vakariečius besąlygiškai kapituliuoti, o sau pasilieka laisvas rankas.

Viena. Vengrijos vyriausybė planuoja deportuoti iš Budapešto žydus, kaip nepatikimą mažumą. Pastebima, kad per praėjusius du metus buvo deportuota per 70.000 vengrų.

Guatemala City. Guatemaloje kilo riaušės. Per susidūrimą tarp policijos ir komunistų 25 žmonės buvo užmušti. Riaušės kilo dėl kelių teisėjų atleidimo, kurie buvo pakeisti prezidentui Arbenz palankiais žmonėmis.

New York. Earl Browder, penkiolika metų buvęs JAV komunistų partijos gen. sek., laikraštyje „New York Post“ puola Staliną už žydų persekiojimą Rusijoje. Jis rašo, kad Stalino tikslas yra išnaikinti 2,5 milijonų žydų esančių už geležinės uždangos.

New York. Trylika JAV komunistų vadų, kurie teismo buvo nuteisti deportuoti į Sovietų Sąjungą, prašo, kad jų bausmė būtų pakeista kalėjimu ir jiems būtų leista pasilikti Amerikoje. Matyt, kad Rusijos rojus, kuriam jie su atsidėjimu dirbo, nėra malonesnis už JAV kalėjimą.

Teheranas. Persijos parlamentas priėmė įstatymą, kuriuo įvedama prohibicija Persijoje. Finansų ministeris protestavo, nurodymas kad dėl to sumažės valstybės pajamos. Įstatymas įsigalios po šešių mėnesių.

Moskva. Stalinas privačioje audiencijoje priėmė naują Argentinos Ambasadorių, Senor Leopoldo Bravo. Pasikalbėjimo tema buvo futbolas. Ambasadorius pasižadėjo atsiųsti argentiniečių komandą rungtynėms į Maskvą. Ambasadorius buvo nustebintas tuo priėmimu, nes Stalinas paprastai naujai paskirtų diplomatų asmeniškai nepriima.

Jūs matėte tekančios saulės varasas, Pajutote skriaudas, nelaimės visas. Garbė jums didvyriai, tėvynės sargai!

VASARIO 16-OJI

Štai jau 35 kartą ateina Vasario 16-oji — Lietuvos Tautos šventė — Laisvės ir Nepriklausomybės šventė. Brangi tai diena mums visiems, ar tai likusiems kenčiančioje Tėvynėje, ar išsklaidytiems viso pasaulio kraštuose.

Su džiaugsmu ir gražiomis iškilėmis mes švėsdavome ją laisvėje paminėdami tuos, kurie daugiausia pasidarbo Lietuvos laisvę atgauti, lygiai kaip ir tuos didvyrius, kurie savo kraują ir gyvybę jai iškavoti paaukojo.

Kiekvienoje Lietuvos šventovėje per iškilmingas pamaldas tą dieną mes dėkodavome Aukščiausiam už tą Laisvės malonę ir prašėme palaimos ateičiai: „Sąlavam fac republicam nostram Domine!“ Ir padėkos Tadeum himnas skambėjo lyg laidas, kad Dievas mus nepalikis be globos. Kiekvienas lietuvis katalikas bent širdies gilumoje reiškė savo viltį: „Tavjė, Viešpatie, turėjau vilties; tenebūsi sugėdintas per amžius“.

Svęsti tą dieną mes švėsimė ir šiemet, kad ir liūdėdami. Vos dvidešimt metų pasidžiūgė laisvės ir nepriklausomybės palaima, mes vėl patekome į pasaulio maišaties verpetą. Gražiai suklestėjusi mūsų Tėvynė dabar karo audros sunaikinta. Tarptautinės teisės garantijos ir sutartys, kaip bereikšmiai popieriaus lakštai, imperialistinių kaimynų liko paniekintos ir sutremptos. Lietuvą vėl užplūdo agresyvaus, bedieviško komunizmo hordos, nešdamos visiems ašaras, skurdą, persekiojimus ir kruvinausią terorą.

Rinktiniai Lietuvos sūnūs ir dukterys, kaip beteisiai baudžiaminiai ir vergai, tūkstančiais ir šimtais tūkstančių, nežmoniška būdu iš gimosios žemės ir ištremti į begalines Sibiro ar kitų Sovietų valstybės pakraščių platybes, ar žuvo kelyje nuo bado ir troškulio.

Lygiai skaudus likimas ištiko ir likusius Lietuvoje. Žmogui įgimtą nuosavybės teisę brutališkai paniekinus, lietuviai neteko teisės ir savo žemę, laisvę ir nuosavybę. Karo ugnies taip baisiai nuteriotoj Lietuvą dar labiau sunaikino priverstinis ūkių nusavinimas ir valstybinių bei bendrųjų ūkių (sovechojų ir kolchojų) steigimas. Badas ir skurdas lanko Lietuvos žemę.

Begėdiškiausias melas, apgaulė, prievarta ir pol'cinis režimas sukaustė lietuvių dvasią. Lietuva įjungta į europiečių nepakenčiamą Rusijos sistemą, Lietuvos inteligentija, dvasiškai ir vadovaujantys asmenys, kurie nesuklubo pabėgti į saugesnius Vakarų, tuoj pateko visi į kalėjimus kančioms ir tortūroms. Kultūrinės organizacijos ir įstaigos sunaikintos, spauda, mokyklos, seminarijos, vienuolynai uždaryti ir vi sur įvesta materialistinio komunizmo doktrina. Lietuvių kalba nors oficialiai ir palikta, bet tik propagandai.

Dar skaudesnis smūgis ištiko giliai tikinčių lietuvių širdis. Jų brangiausias turtas, katalikiškas tikėjimas, paskelbta tautos priešų ir rafinuotiausiomis priemonėmis puolamas, persekiojamas ir varžomas. Religijos mokymas paskelbta nusikaltimu ir ju dvasios vada! beteisais piliečiais. Vyskupai apkaltinti, suminti ar nukantinti kalėjimuose. Lietuvių šventovės, kurios nesunaikinta, apdėta didžiausiais mokesčiais, jų lankymas suvaržyta ir apsunkinta taip, kaip nebuvo daroma net senais barbarų laikais. Ir visa tai veidmansiškiausiai vadinama „tikėjimo laisvė“.

Senesnieji, dar prisimena, tokius baidius senojo carų režimo laikais, negal nematyti, kokią baidį „pažangą“ padarė žmonija. Persekiojimo mus ir kankino senieji rusai, skelbdami kovą lietuvių raštui bei tikėjimui, kaip teisingai sako dainius: „Anei rašto, anei druko mums turėt neduoda. Tegul, sako, bus Lietuva ir tamsi ir juoda“, bet tokio begėdiško cinizmo, tokio brutalumo istorija savo eigoje niekada nepažino.

Mieli Broliai ir Seserys, mūsų tėvai ir seneliai bei proseneliai toje daugiau kaip šimto metų kovoje nenusiminė ir nepabūgo kančių ir vargo silpnai, bemoksliai, beteisiai. Jie drąsiai žvelgė į ateitį ir tikėjo: „Kad tu, gude, nesulauktum, ne taip, kaip tu nori, bus kaip Dievas duos, ne tavo priesakai nedori!“.

Taip, bus, kaip Dievas duos! Mūsų tėvų ir senelių vienintelis ir galingiausias ginklas toje kovoje buvo tikėjimas ir ištikimybė savo šventam tikėjimui ir katalikiškim. Jų krikščioniškos dorybės, teisingumas, pasiaukojimas, ištikimybė, drąsa ir meilė buvo tie šaltiniai iš kurių jie sėmėsi sau jėgų toje nelygioje kovoje. Ir jie iškovojo Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę.

Ar šandien mums, švenčiant Laisvės šventę, dera nusiminti ir nustoti vilties? Ar bedieviškas komunizmas jau toks visagalis? Ar Dievo gailėstingumas ir malonė nebėra mums laidas ir pažadas naujos ateities? Ar mes nebeturime lygiai to paties ginklo, kaip ir mūsų tėvai? Kas manytų neigiamai ir nustotų patikėjimo Dievo galybė ir ma-

lone, tas yra nevertas tos laisvės, kuriai skambėjo Laisvės varpas. Nevertas tos laisvės, kuriai išsižadėta savo tikėjimo ir nuklysta į sunkelius sekdamas įvairiausius klaidas, kurs ardo bendro darbo vienybę ir savo asmeniškus reikalus stato aukščiau už viską.

Brangūs Broliai ir Seserys Lietuviai! Vasario 16-ji šandien mums primena mūsų pareigas ir mūsų uždavinius. Nenusiminkime ir nenuilskime! Juk ir šandieną

„Dėvas mums tvirtovė ir stiprybė:
jis pasirodė ištikimas mūsų padėjėjas varguose!
Todėl mes nesibijome, kad ir žemė drebėtų
ir kalnai girėtų į jūros vidurį“ (Ps. 45, 2, 3)

Susihurkime glaudžion tikėjimo vienybėn, pamirškime visas partines nesantaikas, aukokime savo jėgas ir išteklius tai garbingai kovai už Tėvynę, už tėvų ir artimųjų ir už savo laisvę ir nepriklausomybę, o visagali Dievas neapleis mūsų ir dabarties varguose. Juk jis mato visas tas kančias mūsų Tėvynėje, jis girdi visas ašaras kalėjimuose ir prievartos darbų lageriuose kenčiančių lietuvių, jis kenčia su kenčiančiais. Jis mato taip pat ir tremtinių vargus ir skurdą ir visas jų pastangas išlaikyti savo meilę Tėvynei ir Tikėjimui. Jis laimina visus gerus sumanymus ir džiaugiasi ištikimybe. Jis tat išklausys gal ir greitai mūsų karštų maldų: „Neapleisk, Aukščiausias, mūsų ir brangios Tėvynės.

Maloningas ir galingas per visas gdynes!“

Juozapas Skvireckas,
Kauno Arkivyskupas Metropolitais

LAISVĖS KOVŲ PRISIMINIMAI

Ten už upių plačių žibų mūsų
pulkai:
Jie mylimą Lietuvą gina;
Kam nusiviro galva, tam Dangaus angelai
Vainiką iš deimantų pina.
Mairon's

Pirmojo pasaulinio karo sąjungininkų kariuomenių vyriausiasis vadas, garsusis Prancūzijos maršalas Fošas, vieną kartą, Paryžiuje, prie Nežinomojo Kareivio kapo yra pasakęs, kad karo pergalę laimi ne vien vada, ne vien tie, kurie yra apdovanoti ordinais ir apgaubti tautos pagarbą, bet dar labiau tie piliečiai didvyriai, tie nežinomieji, kurie vargo apkasų purve, jautė ugnies baimę, kentėjo žaizdų skausmus, atidavė savo gyvybę už tautą, arba buvo atžymėti įsakymuose kariuomenei, kaip dingę be žinių.

Turėjo tokių pilkų didvyrių ir mūsų tauta visais laikais. Ir garbio senovėje, ir Rusijos karo priešpauzės laikais, ir 1919 — 1920 metais kovose už Lietuvos nepriklausomybę, ir vokiečių bei rusų okupacijų metais, ir dabartinio lietuvių tautos naikimo metu.

Švęsdami Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventę ir minėdami anuos sunkius, bet garbingus laikus, kada vyko ginkluotos kovos už paskelbtos nepriklausomybės įgyvendinimą, atsiminkime bent vieną kitą tokių pilkų didvyrių, kurie kovojo, liejo savo krau-

ją, kentėjo, o kai kurie ir mirė už savo tautą ir valstybę. Žemiau pažymėti savanoriai visi tarnavo Vilniaus batalione, iš kurio vėliau buvo suformuotas 5-sis pėstininkų didžiojo Lietuvos kunigikščio Kęstučio pulkas.

1. VIRŠILA GUDAITIS.

Vidutinio ūgio, stiprus gražios išvaizdos vyras. Jo vadovaujamas mokomosios kuopos būrys, kartą su karininko S. vadovaujamu puskuopiu, pirmieji išveržė į bolševikų stipriai įgimamą Avilių miestelį. Išlaisvinti gyventojai sutiko juos su gėlėmis ir dovanomis. Visi džiaugėsi gražiu Lietuvos kariuomenės laimėjimu. Gudaičiui tai buvo pergalės šventė. Pakelėsi iš Avilių per Zarasus iki pat Dauguvos upės Gudaitis patyrė dar daug tokių pat pergalų. 1919 m., rugpjūčio pabaigoje, Vilniaus batalijonas, puldamas bolševikus ir vadydamas juos iš Lietuvos, prisiartinio prie senos rusų tvirtovės — Daugavpilio, latvių žemėje. Čia bolševikai parodė ypatingai atkaklų pasipriešinimą. Gudaičio vadovaujamas būrys pateko į labai stiprią priešų pėstininkų ir artilerijos ugnį Daugavpilio miestelyje, Grivoje. Būrys jau buvo atmušęs kelias rusų kontraatakas ir turėjo skaudžią nuostolį, bet, Gudaičio vadovaujami ir raginami, savanoriai nepalūžo. Kautynių eigoje būrys buvo prieš apsuptas,

bet laikėsi. Viso pasipriešinimo kreipė į tai dėmesį. Juos, nors ir centru būv viršila Gudaitis, bolševikai atakavo. Per paskutinę ataką Gudaitis buvo labai sunkiai sužeistas į vidurius. Bet jis po to dar nepalūžo. Sužeistas vis dar vadovavo būriui, davinėdamas kovotojams reikalingus įsakymus, nurodymus, kol visai apalpo. Netekęs savo vado, būrys pradėjo trauktis. Du savanoriai, gelbėdami savo sužeistą vadą, nešdami jį, iš ugnies buvo sužeisti. Vadovaudamasis Gudaičio duotais priešmintiniais nurodymais, būrys, nors ir su nuostoliais, bet laimingai išvengė sunaikinimo. Pats Gudaitis nuo žaizdų mirė. Už narsumą ir pasižymėjimus kautynėse jis, nors ir po mirties, buvo apdovanotas dviem „Vyties Kryžiais“.

„Narbutas! Paskui mane! Bėgtė marš!“

Narbutas gerai suprato viską, pašoko ir taip smarkiai pradėjo bėgti, kad karininkas net negalėjo jo pasivyti. Naujoje pozicijoje Narbutas krisdamas ant žemės, iš smarkumo, bet aš manau, kad jis buvo tai padaręs tyčia, net kulvirščiai apsirito. Kareiviams tai patiko, kai kurie net nusišypsojo, tuoj pakylė ir perbėgo pirmyn. Ir vos tik visi spėjo atbėgti į naują vietą, į jų seną poziciją tuoj krito pirmoji sviedinių eilė, po to antroji, trečioji ir vis daugiau ir daugiau. Narbutas pavyzdys ir nekalts, bet savo vietoj padarytas šposas išgelbėjo jo vyrus nuo tikros mirties.

2. BŪRININKAS NARBUTAS

Mažo ūgio, šviesiaplaukis, labai linksmas vyrukas, didžiojo karo metu tarnavęs rusų kariuomenėje. Visuose karo žygiuose buvo labai drąsus. Dėl savo judrumo ir apskrumo ypatingai nepamainomas būdavo žvalgyboje.

Vaduojant Zarasus, Vilniaus batalijonas kovėsi su bolševikais į šiaurę nuo miesto, Šaltupės rajone. Čia viena kuopa, būdama prieša-

Narbuto būrys pasižymėjo prie Daugavpilio kautynėse su lenkais. Narbuto narsumas visur buvo sutisęs su jūmoru.

Būrininkas Narbutas liko apdovanotas dviem „Vyties Kryžiais“.

(b.d.)

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTES MINEJIMO per Vatikano Radiją PROGRAMA

Vasario 15 d. (sekmadienį):

17 val. Lietuvos laiku (15 val. V. Europos laiku)
Kun. Dr. Vaišnoros konferencija
Bangos. 31, 41-25, 67-25, 55-19
84 ir 196 mtr.

Vasario 16 d. (pirmadienį):

19.30 Lietuvos laiku (17.30 V. Europos laiku)
Speciali Transliacija.

1) Sveikinimai:

a) J. E. Kauno Metropolito Dr. Juozapo Skvirecko,
b) J. E. Vilkiškio Vyskupo Dr. Vincento Padolskio,
c) J. E. Lietuvos Igaloto Atstovo prie Šv. Sosto Stasio Girdvainio.

2) Lietuviškos giesmės, dainos bei poezija.
Bangos. 50, 27-31, 10-25, 55 ir 196 mtr.

22 val. Lietuvos laiku (20 val. V. Europos laiku)

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir kt.
Bangos. 50, 26-49, 75-41; 21-31, 41 ir 196 mtr.

BR. DAUBARAS

MĖLYNA SUKNELĖ

Minutės bėgo, bet prie liesojo vyriškio stalo niekas nesirodė atvėsusi bėkionienos ir kiaušinio valgyti. Laukiantysis, atrodė, rezignavo ir, rankomis parėmęs didelę galvą, apatiškai žiūrėjo į duris. Gražina prisipylė antrąjį puoduką kavos, norėdama užstėsti pusryčių laiką ir sulaukti, kada jis pakils nuo stalo, arba vėl ims plūsti pažado neįsėdėjusi pianistą. Po kelių minučių ji pamatė, kaip jis vėl graibstėsi kišenėse, įsėdėdamas degtuką. Gražina jau buvo besirušiant pasišlyti, kai jis, ūmai pasisukęs į ją, pats kreipėsi:

— Paskolinkite, prašau, dar vieną degtuką... Surūkysiu cigaretę ir, jei jis tuo metu neateis, — turėsiu galvatrūkčiais įsėdėti... —

Gražina vos neiškrito iš rankų dėtutė, kai susijaudinusi perdavė ją nepažįstamajam. Ji jautė, kad šią akimirka turinti išnaudoti ir pasisakyti, kad ji galėtų pavaduoti neatvykusį pianistą, tačiau nežinojo, kaip šį žmogų užkalbinti.

— Sakoma, kad muzikantai yra melagiai... Dabar ir aš įsitikinau, kad šios profesijos žmonėmis negalima pasitikėti, — gražindamas degtukus truputį linksmesniu tonu pastabėjo pianiniais prekiaująs vyras.

— Jūs įžeidiat mano profesijos bendrus.

Jūs irgi pianistė? — pašokęs

nuo kėdės jis taip šūktelėjo, kad kiti valgomojo svečiai sužiūrė į juos.

— Buvusi.
— Nesuprantau.
— Tai ilga istorija. Ne visada galima verstis profesija, kuriai ilgus metus buvo ruošta. Ypač mums, moterims — paaiškino Gražina.

— Bet jūs mokate skambinti?

— Geras pirklis katės maiše neperka. Be to, nežinau, ko reikalaujama. Padarevskio, ar eilinio pianisto? — juokais paklausė Gražina, nenorėdama iš karto įkyriai piršti.

— Vadinuos Vilij Brilton — prisistatė liesusis ir, paprašęs leidimo sėstis, nudžiūgęs pridūrė:

— Jei jūs iš tikrųjų mokate skambinti, išgelbėsite mane nuo bankroto. Tai užtruks neilgiau, kaip pusantros valandos ir aš jums siūlau dvigubą honorarą, negu buvo sutarta su skotu. Ar jūs esate labai užimta šiuo metu?

— Esu bedarbė — prisipažino Gražina.

— Man nuostabiai sekasi! Jei šitaip, priimkite mano šitokią siūlymą: dabar yra ketvirtis po devynių. Dešimtą valandą lauksiu jūsų apačioje. Nuvažiuosime į Oxford Circus pusvalandžiu ankščiau, kad galėtumėte padaryti trumpą repeticiją prieš pasirodymą. Sutarta?

— Ačiū jums. Dešimtą valandą

būsiu viešbučio laukiamajame, — labai patenkinta šitokių konkrečių ir paprastų susitarimų, — padėjo Gražina Mr. Briltonui.

— Lūterėkite, prašau, valandėlę, — sulaukė jis Gražina, norėdusi eiti ruoštis.

— Esate bedarbė, todėl, prašau, priimkite dalį honoraro dabar, — tai sakydamas, išėmė iš piniginės penksvario baltą banknotą.

— Ačiū, tikrai labai ačiū, bet pirmyn už jokių patarnavimų šitame krašte nemokama. Nelaužikime, prašau, senų ir gerų krašto tradicijų.

— Bet jūs ne anglė.

— Svetys juo labiau turi gerbti šeiminių papročius, — viliojanti žvilgtelėjo jį bespalvės, giliai įsprausas Briltono akis ir, palikusi ant stalo banknotą, lengvu žingsniu išėjo iš valgomojo.

Įbėgusi į savo kambarį Gražina nežinojo ko tvirtis. Jos nuotaika buvo tokia, lyg būtų laimėjusi didesnę pinigų sumą. Mintyse ji audė ateities planus, džiaugėsi, kad nors trumpą laiką jai teks dirbti savo mėgiamąjį darbą. Ją masino viltis, kad sueisanti su žmonėmis, kurie gali įvertinti jos muzikinius gabumus ir duoti jai šioje srityje nuolatinio darbo. Dar daugiau ji tikėjosi, kad šitokią darbą dirbant, ji bus geresnių progų surasti mylimą žmogų ir jam pagelbėti.

Šį kartą Gražina ilgiau užtruko prie veidrodžio, gražindama savo išvaizdą. Iš lagaminėlio išsiėmė šviesiai mėlyną, lengvutę bluizę, papuoštą Myliaus dovanota sidabro segtine. Tai jos talismanas. Tamsus, klostėtas sijonas, dailiai veržė jos liemenį, išryškindamas grakščias kūno linijas. Ji gerai atsimena, kad šitaip ji buvo apsi- rengusi tada, kai pirmą kartą

hostelio kavinėje jie susipažino. Šią paprastą šilko palaidinukę ir šį sijonėlį ji taupė, dėdama tik tomis progomis, kai žinodavo, kad Mylius ją matys. Tai buvo savotiškas jų nesutartas šamokslas, už kurį jis visada akimis jai dėkodojo.

Ir dabar, eidama į taip, jog manymu, svarbų gyvenime žygi, apsirėngė, kaip ji vadindavo — Myliaus „uniforma“. Su saviu ji pasiėmė tik rankinuką ir lengvą rausvą lietpaltį.

Mr. Briltoną ji rado viešbučio foje, atsiskaitantį su storuliu portieru.

— Prašau atleisti man, bet, mokėdamas už savo kambarį, atsiilyginau ir už jūsų. Jūsų talka yra man neįvertinama, todėl ir aš, nors ir skotiškame viešbutyje, nenorėčiau likti skotu, — juokėsi jis garsiai, atsisveikindamas su portieru.

Galvėję jį laukė žolės spalvos, rausvomis sėdynėmis, nedidelis automobilis. Mr. Briltonas pasiūlė Gražinai vietą šalia savęs, pats sėsdamas prie vairo. Ją apėmė keista nuotaika, kai jie važiuavo nepažįstamomis, plačiomis didmiesčio gatvėmis, iš visų pusių apsupti įvairiausių dydžių ir spalvų automobilių. Ji niekad prieš tai nėra buvusi Londone, ir savo gyvenime nebuvo mačiusi šitokio judėjimo.

— Ak, kad šitaip ji dabar galėtų važiuoti su Myliumi — svajoją Gražina, užburta įvykusių sveikulu. Nenorėdama išsiduoti nepažįstanti miesto, ji nesiteirauja savo darbavio gatvių pavadinimo, nei miesto dalies. Siaurose Briltono lūpose smilksta cigaretė ir, kai jie sustoja kryžkelėje, laukdami žališios šviesos, plonos dūmų juostelės žaidžia Gražinos vėjo kėdemonuose plaukuose. Palydovus kalba apie

orą apie žodžio neišlaikiusį pianistą, ir jo nuolat dėkodamas už jos talką ir jo reikalų išgelbėjimą.

Po pusvalandžio, išsukę iš didžiųjų gatvių, sustojė siauroje, angštų apsuptyje gatvelėje.

— Na, štai ir jau vietoje, — atidarydamas automobilį, pakvietė Gražiną Mr. Brilton į nūru, nepaprastai augstomis lubomis, platų koridorių. Kiek pajėgęs jis spūstelėjo mygtuką ir prieš juos atsivėrė apšviestas keltas.

— Dabar skrisime į viršų, — šypsoi Brilton, užtraukdamas geležinių virpų keltuvo duris. Kai nežinomam augstam keltas ūmai sustoją, Gražinai nusmelkia per širdį keistas jausmas, lyg ji būtų kritusi į bedugnę. Kurį laiką jie eina belangu koridoriu, apšviestu taupiomis elektros lemputėmis. Pagaliau Mr. Brilton sustoją ties plačiomis durimis, apmuštomis stora, išsiipūtusia oda, lyg automobilio sėdinė. Cingtelį skambutis. Juos įleidžia ežio plaukai, žemas vyriškas ir, pasisveikinęs su Briltonu, veda per erdvią salę, kurios pasimais išrikuotos kėdžių eilės. — Čia, tikriausiai, koncertų kambarys, — spėlioja Gražina, eidama greta Mr. Briltono.

— Šitame kambaryje galėsite repetuoti, — sako Brilton, rodydamas Gražinai šaltines duris, vedančias iš salės.

— Eželpaukis atidare duris ir mandagiai paprašė į kambarį.

— Ir šis be langu, — nustebo Gražina, matydama sienose šviečiančias elektrines žvakides. Viso kambario naujutėliai baldai buvo rėkiančiai raudonos spalvos. Panašios spalvos pianinas kiurksoje prie plataus židinio, kuriame degė elektrinės krosnelės ilgi virpstai

ir jų spalva buvo tokia pat, kaip ir kambario baldų.

— Tai mūsų naujausias modelis. Pabandykite jo garsų, — kalbėjo Mr. Brilton, lengvai nykščiu perbraukęs per pianino klaviatūrą.

— Puikiai atrodo, — žavėjosi Gražina instrumento linijomis ir forma.

— Tik spalva tai ne mano skoniui, — pridūrė, sėsdama prie pianino.

— Pirkėjas gali pasirinkti spalvas. Bet aš tuojau jums atnešiu gaidas, ir matysite, kas reikės skambinti, — nuėidamas į kitą kambario galą, pasakė Mr. Brilton.

— Tikiuos, kad ir jums ši melodija labai patiks, — dėdamas ant pastovelio raudonais apdarais gaidų sasiuvinį, — labai mandagiai ir iškilmingu tonu kalbėjo Mr. Brilton.

Gražina pasitraukė arčiau pianino ir atvertė gaidas dengusį, rausvą apdarą.

— Dieve! Jėzu! Ji sukliko, pamačiusi atverstą lapą ir krisdama galva užkludė kelis klavišus. Nesiderinančių stygų garsas akitelejo kambarį ir tyliai sudužo minkštos kambario sienose.

Mr. Briltonas — Semionov belzbuviškai šypsodamas žiūrėjo į Gražinos Rindžiuviens užpildytus repatriacijos blankus, pagražintus jos nuotrauka.

— Da, da, pianistė, važiuosime namo. Neištrūksi, paukštelė, iš Semionovo rankų, keldamas nuo grindų apalpusia Gražiną, urzgė plačiosia tėvynės repatriacijos komisijos „atstovas“ — Mr. Brilton — Semionov.

Pirmosios dalies pabaiga.

J. MASIJOTUI MIRUS

Sausio mėn 29 dieną, Chicagoje, mirė Jonas Mašiotas.

Kai kiti mini 20 metų visuomeninio ar kultūrinio darbo sukaiktis, J. MASIJOTAS buvo tiek kuklus, kad jis neminėjo ir savo 30 metų visuomeninio darbo ir spaudos sukaiktis.

Jonas MASIJOTAS gimė 1897 m. 9.12. Rygoje. Jo tėvas Pranas MASIJOTAS buvo žinomas lietuvių veikėjas, „BISMARKE“ pramintas aušrininkas, varpininkas, viltininkas, Lietuvos švietėjas ir vaikų literatūros kūrėjas. Jo motina, kilusi iš atlietuvių Lietuvos bajorų, didelė tėvo talkininkė kaip tuo metų moterims derėjo lietuvių labdaros veikėja, šiemet tremtyje pasimirus mūsų spaudos kaip reikiant neįvertinta.

Jonas MASIJOTAS pradžia ir gimnazijos mokslus ėjo Rygoje vėliau nuo 1945 m. Jis lankė Rygos Politechnikos mašinų statybos fakultetą Maskvoje, kurį, karui pasibaigus turėjo nutraukti. I-jo karo metu dirbo lietuvių tremtinių komitete Maskvoje. Nuo 1919 m. buvo matematikos mokytoju Marijampolės Mokytojų Seminarijoje, Kauno „Aušros“ berniukų ir Vilkijos gimnazijose iki paskutiniosios bolševikų okupacijos. 1922–26 m. Švietimo Ministerijos pasiūstas į Vakarų Europą susipažinti su jų mokyklomis ir moksline sistema, drauge mokėsi aukštosios matematikos ir pedagogikos Berlyno ir Čiuricho Universitetuose.

Tėvų įdiegtas patriotizmas užkrėtė ir sūnų. Nepakęsdamas rusų prievartos, grobuoniškumo, rusifikacijos ir žiaurumų pavergtai tėvynei, jau 1914 m. įstojo į social-revoliucionierių teroristų organizaciją ir aktyviai dalyvavo Rusijos revoliucijose. Nuo 1916 m. pradėjo rašyti ir lietuviškus laikraščius. 1914 m., tėvui susirgus, savarankiškai išleido Jo parašytą vaikams knygą „KISKIAI“.

Iš mažų dienų tautiškai auklėtas, J. MASIJOTAS nesugebėjo socialistų internacionalizmo suderinti su tautiškumu. Rusijos revoliucija, ypač bolševikinė, prablėvė jau nuolio socialistines idėjas. Patyręs tikrovę ir pamatęs savo akimis, kaip buvo išniekinti ir niekinami socialistai, kitų tautų nacionaliniai jausmai, kaip mindžiojamos pagrindinės žmogaus teisės,

kaip savo socialistai darosi aklaiss irankiais rusų raudonojo nacionalizmo ir imperializmo, bijojosi pasisakyti net už Nepriklausomą Lietuvą; kad neįleistų rusų socialistinę federatyvią respubliką iš buvusių rusijos imperijos tautų, netgi, pavergtų, nusivylę J. MASIJOTAS socializmu kaip nesuderinamam su tautiniais lietuvių siekimais, 1919 m. atsisakęs socializmo ir politikos, atidavė visą savo energiją Lietuvos švietimo ir kultūros darbui.

Dar 1919 m. leido ir redagavo lietuvių laikraštį Rygoje „Darbininkų kovą“ (kitu vardu nebuvo leista), kuris savo dvasia netiko tuometiniams Rygos valdovams bolševikams, todėl turėjo sprukti iš Rygos per Vilnių į laisvąją Lietuvą. Nepriklausomoje Lietuvoje, dirbdamas mokytojo darbą, rašė į „Švietimo Darbą“, „Skautų Aidą“, „S. Vadovą“ ir kitus.

J. MASIJOTAS yra parašęs ir išleides Europinio masto 17 matematikos vadovėlių gimnazijoms. 3 naujai parašyti ir spaudai paruošti matematikos vadovėlių rankraščiai su brėžiniais liko okupuotoje Lietuvoje, jų tarpe ir 20 metų kruoštas praktikos darbas „Matematikos Metodika“ gimnazijos mokytojams. Dar nacių laikais perrašė ranka logaritmų knygas ir šviesaraščių atspaudė būsimam mūsų tremties gimnazijom.

Tremtyje, Vokietijoje, kaip nacių laikais, taip ir po jų kapituliacijos, J. MASIJOTAS rūpinosi lietuvių gimnazijų įsteigimu, kurio dėl tuo metu tremtyje išvyrusios vienos srovės įtakos kurį laiką neteko būti lietuviškos tremties mokyklos mokytoju. Jis dirbo tremties bendruomenėje kaip gerųjų skirstytojas, virtuvės vadovas stovyklose. 1948/49 dirbo mokytoju Dillingeno lietuvių gimnazijoje, vėliau IRO Hq Control Centre.

Tuo po kapituliacijos J. Mašiotas organizavo Regensburge lietuvių skautus. 1945 m. Augsburgėje skautų vadų suvažiavime buvo išrinktas ir pirmąjį Lietuvos Skautų Tarybą iš kurios pasilaptingos „juodos“ rankos, drauge su gen. RASTIKIU, PLECHAVICIUM ir DAUKANTU, dar prieš susirenkant rinktai Tarybai posėdžio, buhaliniai jausmai, kaip mindžiojamos pagrindinės žmogaus teisės, Lietuvos skautų vyriausioje vado-

vybėje ir tautinio „AUSROS“ skautų tunto kūrėju ir vadu, atstovavo Lietuvos skautijai tarptautinėse konferencijose, tautinėse stovyklose užsienyje. 1933 m. J. MASIJOTAS organizavo Lietuvos skautijos sąskrydį Palangoje, i kurį atsilankė skautų kūrėjas gen. BADEN-POWELL. Okupacijų metu talkininkavo pogrindžio veiklai. Tikėdamasis 1941 m. laisvos Lietuvos, Jis paruošė lietuviško tautinio jaunimo „Vyčių“ ir „Vaidelių“ istatus ir programas, kuriems nei mūsų Švietimo Vadyba nei vokiečių okupacinė valdžia nesuteikė leidimo veikti. 1940 m. Švietimo komisariato buvo įspėtas neagituoti prieš sovietų santvarką, tardomas ir 1941 m. atleistas iš mokytojo pareigų. Taip pat ir 1942 m. po 20 m mokytojo darbo Kauno „Aušros“ gimnazijoje vokiečių valdomos Švietimo Vadybos buvo iš „Aušros“ gimnazijos nušalintas, perkeltas į IV-tą gimnaziją ir 1943 m. nukeltas į Vilkijos gimnaziją.

Ir tremtyje J. MASIJOTAS nepamiršo savos spaudos. Pradžioje Jis rašė „Ziburams“, „Zinioms“, „Mūsų Keliai“, dabar Jis rašo „Laisvajai Lietuvai“, „Vienybė“, „Argentinios Lietuvių Balsui“, „Skautui“ ir kitiems laikraščiams.

J. MASIJOTAS, nors šiuo metu ir sunkiai gyvena, dvasioje liko nepalaūžtas, nesukrėstas pasaulinių įvykių nelaimių, okupacijų, ir tremties demoralizacijos. Jis parengingas, liko senų papročių paveldėjęs iš Prano MASIJOTO ir kitų aušrininkų idealistų. Jo įsitikinimui kiekvienas lietuvis, gavęs mokslą, turįs būti parengingas, be atlyginimo dirbti ir tarnauti savo tautai ir tėvynei. Kiekvienas doras, taurus lietuvis yra jam brangus. Todėl už betkurių visuomeninį darbą bei patarnavimą niekad nesėmė ir neprašė atlyginimo, jau 34 metus talkininkauja mūsų spaudai, neimdamas nė cento už parašytus straipsnius bei feljetonus. Tarnybą tėvynei laiko garbės pareiga ir prievole.

Lietuvių tremtiniai ir visa lietuvių tauta liūdi netekusi garbingo visuomenininko, rašytojo ir jaunimo mokytojo.

Prancūzų parlamentas patvirtino biudžeto projektą 1953 metams. Biudžetas siekia 3831 milijardą frankų. Iš jo 37 proc. skiriama kariniams tikslams.

VOKIECIAI PASAKOJA

APIE LIETUVIUS TĖVYNĖJE

Visi sugrįžusieji iš Lietuvos vokiečiai, mūsų bendradarbių apklausinėti, pasakoja, kad lietuviai jiems išgelbėjo gyvybę, dalindamies su jais, ką patys turėjo. Čia dedame dalį jų atsiliepimų.

Gerda M.: Lietuviai buvo geri ir mane mylėjo, davė valgyti, net ir savo lovoje leisdavo permiegoti.

Margarethe A.: Lietuviai buvo draugiški, kai kurie ūkininkai niekuo neišskirdavo iš savo šeimų. Kai norėdavau nueiti į miestą ar į bažnyčią, man skolinavo savo geriausius rūbus ir kt.

Peter P.: Jei ne lietuviai, tai mes būtume mirę badu. Lietuvius davė, ką pats turėjo ir dalinosi savo vargais ir rūpesčiais.

Guenther H. Mano šeimininkė visuomet buvo labai dosni. Man jau išvažiuojant, ji davė kelionėn 230 rublių, 50 kiaušinių, 4 kg. lašinių, 1 kg. kiaušienės taukų, 1 kg. virtos mėsos, 250 gr. saldainių, 1 naujas kelnės, 1 darbo kelnės, 1 gerą švarką, 3 viršut. marškinius, 2 apat. kelnės, 2 apat. marškinius, 3 poras kojinių, vienus odinius pusbačius, vienus medžiaginius pusbačius, 4 nosines, 2 gabalus muilo, šepetuką dantims ir pastos, 2 rankšluosčius, rašomojo popieriaus ir kt.

Hannelore G.: Žmonės buvo puikūs. Vokiečiai niekad nebūtų to davę, ką davė lietuviai vokiečiams.

Erich L.: Turiu pasakyti, kad teko apsilankyti ir pas likusius Lietuvoje vokiečius, kurie turėjo būti mums artimesni. Bet tie mūsų nesėpė, nors buvo turtingesni už lietuvius. Prie šilutės užėjau pas vieną, kuris turėjo pakankamai valgyti ir vietos pernaktoti, bet nei vieno nei kito iš jo nesulaukėme ir turėjome išeiti iš jo pastogės. Šalia gyveno lietuvis, nepasituris, — jis pasigailėjo mūsų, paršvedė pas save. Davė mums antklodžių ir ką turėjo, čia mes ramiai pasilsėjome. Lietuvos žmogus yra geras žmogus.

Rosemarie B.: Visi gyvenome tik iš vietos žmonių malonės. Jie mus maitino, davė pinigų ir kt.

Pas ūkininką ar šiaip žmogų sutikdavu po 5-12 vokiečių ir visi savo gaudavo Žmonės davė ir rėmė, kuo galėjo. Užtekdamo pasakyti: „...etwas fuer arme Deutsche...“ ir niekas neatsisakydavo mus sušelp. Žinoma, būdavo ir išimčių, bet labai mažai. Daugiausia tai buvo komunistai ir rusai. Kad šiandien esame gyvi ir išvengėme bado mirties, esame tik Lietuviai dėkingi.

Hermann A.: Visą laką, iki pat paskutinės mano su žmona Lietuvoje buvimo dienos, Lietuvos ūkininkai ir šiaip žmonės su didžiausiu palankumu, tikra užuojauta ir pasiaukojimu, mus šelpė, maitino, ir padėjo, — kas, kaip ir kuo tik galėjo. Mūsų didžiausias troškimas yra sugrįžti į tą kraštą, esant normalioms sąlygoms, pamatyti savo geradarius ir pasidžiaugti su jais kartu. Mielai grįžčiau atgal ir savo įėjomis padėčiau lietuviams išsilaisvinti iš vergijos. Tik lietuvių dėka esame šiandien gyvi ir išvengėme žiaurios bado mirties. Lietuvos žmogus dalinosi kartu su mumis paskutiniu duonos kąsniu ir mus slėpė. Niekuomet neatsitiko, kad kas būtų mus išdavęs. Už mūsų šelpimą ir laikymą jiems patiems grėsė žiaurios bausmės ir Sibiras.

Dora M.: Lietuvius aš visuomet pirsimenau su ašaromis akyse. Lietuviai labai dievobaimingi — niekur kitur tokių nesu mačiusi. Labai įspūdinga, kai jie meldžiasi į Mariją. Aš pati lankiau katalikų bažnyčias, nors ir esu evangelikė.

Gerda L.: Lietuviai padėdavo vokiečių pabėgėliams visu kuo — ir maistu ir rūbais. Ypač kunigai rūpindavosi dvasine pabėgėlių globa. Tik komunistuojantieji vokiečiai neremdavo, bet tokių nedaug tebuvo.

Augustine B.: Vienoje vėjoje su seserim praėjus tetai pasakė, kad buvo leista, bet kartu pasakyta, kad valgio jie neturi. Bet ka mes tarpusavyje pradėjome kalbėtis vokiškai, atsirado ir geriausio valgio. Toje vietoje mes buvome priimtos visai savaitei. Kitoje vietoje mano sesuo kuri buvo susirgusi abiejų pusių plaučių uždegimu, krito prie durų be sąmonės. Tenai ji buvo priimta visam mėnesiui,

kol pasveiko. Vėliau šis ūkininkas buvo įspėtas, kad priėmęs vokiečius ir būslūs nubaustas 150 rublių pabaudos. Jis pasakoja, kad jam tai nieko nereikšmė, — Dievas jam grąžinsias.

Hermann K.: Lietuviai priėmė vokiečius labai gerai. Tai didvyriškas darbas. Jie priimdavo nakvynę, net jei kambaryje jau buvo 10-12 žmonių. Tūkstančius vokiečių jie išgelbėjo nuo mirties.

Helga F.: Aš niekuomet negalėsiu pamiršti, kaip alkana, serganti, sutinusiomis kojomis ir rankomis, su niežais, buvau lietuvių ūkininko mielai priimta. Lietuviai tūkstančius vokiečių išgelbėjo iš bado mirties.

Frieda M.: Lietuviai išgelbėjo rytrūsiams gyvybę. Kartais vieną lietuvių per dieną apsilankydavo 19-20 vokiečių iš eilės. Būdavo net po 6 žmones iš karto pavalgydinti. Jei neturėjo vietos kitur, guldė ant žemės. Visas Karaliaučius būtų išmiręs, jei lietuviai nebūtų priėmę. Nė vienam prašančiam nebuvo uždarytos durys. Tokio krikščioniško pasielgimo aš negalėjau įsivaizduoti.

VEL PABĖGO IS LATVIJOS Į GOTLANDĄ

„Hamburger Anzeiger“ (1953. I.22) deda savo spec. korespondento Stockholme Dr. Meisselio pranešimą, kuriame skelbiama, kad sausio 21 d. į Burgsviką, esantį pietiniame Gotlando salos krante, atplaukė sovietinis žvejų laivas su 7 vyrais, 1 moterimi ir jos 3 metų dukra. Bėbėgant dukrė susirgo ir mirė nuo apsinuodijimo. Laivo kapitonas dar Latvijoje slapta įsileido į laivą vieną latvių ir latvių šeimą, susidedančią iš vyro, žmonos ir vaiko, kuriuos paslėpė krovinių skryjuje. Uos išplaukus į jūrą, kapitonas išsitraukė revolverį ir grasindamas uždare iš 4 žmonių susidėjusią laivo įgulą pabliktį į kajutę, o pats pasuko į Gotlando pusę. Vos pasiekę Burgsviką, kapitonas ir latviai pabėgėliai paprašė suteikti jiems prieglobos teisę, kuri jiems jau suteikta. Įgulos nariai buvo tuojau išlaisvinti, susitaisė motorą ir išplaukė atgal į Latviją.

Prie Faludų švyturio atplaukė iš Rytų Vokietijos žvejų valtis su 4 įgulos nariais, kurie taip pat pasiprašė kaip politiniai pabėgėliai priimami Švedijon.

MOTERYS VERGU STOVYKLOSE

J. VARANAVICIUS

(Tėsinys)

Sargybiniai, kurie buvo vadinami „pliečiais“ (kaliniai neturėjo teisės vadintis kaip laisvi asmenys „draugai“), atvykdavo apsilvilkę ilgais, šiltais apsiaustais arba avių kailiais, su nuogais durtuvais ant šautuvų. Kaliniai neturėdavo nei kailių nei veltinių. Išalkę ir skurdūs dangstydami savo pliką kūną laukdavo aikštėje keletą valandų atvykstančių sargybinių. Jie vos galėdavo panešti širdyse savo skausmą ir vargą. Kaliniai dažniausiai nusišaldydavo ne dirbdami, bet laukdami išeiti ir įeiti į stovyklą.

Pagaliau didžiuliai vartai atsivėrdavo. Kareiviai apsupdavo iš abiejų pusių kalines ir pirmoji laukų darbininkų brigada išvykdavo. Aplamai užtrukdavo apie valandą laiko kol visos brigados išvykdavo ir paskutinei kalinei išėjus užsidarydavo vartai.

Nors mes kėldavome penktą valandą, tačiau darbo diena buvo skaičiuojama nuo septynios valandos. Mes dirbdavome nuo septynios iki devyktos valandos. Pietų pertrauka būdavo viena valanda. Po pietų vėl dirbdavome nuo pirmos iki aštuntos valandos vakaro.

Elgeno ūkio laukų pagrindinis produktas buvo kopūstai. Žiemą kaliniai kasdavo dūpes, kurias naudodavo dirvai tręšti. Pavasarį pora savaičių sėdavo ir sodindavo. Vasarą, sulyti ir sukančioti uodų, jie turėdavo prižiūrėti kopūstus. Rudenį su apgrubusiomis rankomis ir nušalusiomis kojomis jie nuimdavo derlių. Kaip atlyginimą jie gaudavo didelius, tamsiai žalius išorinius kopūstų lapus, gi gražios baltos galvos keliaudavo į laisvų gyventojų virtuves.

Stovykloje visų kalinių yra mylimas ir gerbiamas tas asmuo, kuris mokėdavo gražiai ką nors papasakoti. Tai įvairių tikrų ir netikrų istorijų pasakotojai. Kiekvienas kalinys stengiasi pamiršti tikrovę ir toks istorijų pasakotojas jam sudarydavo retą progą bent trumpai valandėlei užmiršti savo sunkią dalį. Kai pasakotojas kalba barakas neatrodo toks tamsus ir šaltas; miško tyla pasidaro ne tokia slegianti ir nyki. Tenka pažymėti, kad šie kaliniai, kurie iškentėjo visas tas kančias, kaip ir visi kiti kaliniai, yra didžiadvasiai žmonės, nes tokiose baisiose gyvenimo sąlygose dar įstengdavo sukaupiti savo mintis ir sukurti įdomius pasakojimus.

Mūsų stovykloje geriausia pasakotoja buvo Marija Nikolavjena M., buvusi Maskvos mokytoja. Ji buvo labai suvargusi ir sulysus, tačiau suvargusiame kūne ir mažytėje galvoje gyveno širdinga ir žiaurumas, ji atrodė lengvai pergyvenusi.

Aš niekad nepamiršiu vienos dienos, praleistos su Marija Nikolavjena prisnigtame miške, kuriame mes kirtome sušalusius karklus. Tai buvo lengvas, bet kartu ir baisus darbas. Kolymoje yra labai daug karklynų, bet tik labai mažai yra viėtų tinkamų darbui. Eioame pamauž per mišką, skindamos karklų rykštes. Temperatūra buvo

kritus žemiau 40 laipsnių. Tokiu tempu dirbant kraujas stingsta gyslose, rankos pirštai atsiskalo susilenkti, gi kojas šaltis pjauna lyg su peiliu.

Mudvi abi dirbome toje pačioje vietovėje, tad turėjome progos pasikeisti keliais žodžiais. Bet juo labiau šaltis mane kankino, tuo daugiau dariausi nekalbesnė, kol pagaliau visiškai nutilau. Niekas mane pasaulyje nedomino. Galvojau tikrai apie ugnį. Kartais bandžiau beviltiškai šokinėti sniege arba bėgau į miško gilumą, kad Marija negirdėtų manęs verkiančios kaip kūdikio dėl šalčio sukeltų skausmų. Bet šita kančia tęsėsi tik keletą minučių. Temstant aš jau turėjau dešimtis karklų ryšulių.

Nerukus aš išgirdau Mariją klausiant, ar aš žinantį Turgenevo poemą apie rozes. Aš atsakiau, kad nežinau. Aš negalėjau suprasti, iš kur ji gavo jėgos ir jautrumo taip puikiai deklamuoti. Aš prisimenu, kad aš pamiršau tuo metu viską ir neįsivaizdavau krintančio sniego ant mano pečių. Prisimenu, kaip sniegas pavirto į kvepiančias rozes ir Turgenevo žodžiai mus apsupo stebuklingu laimės ratu, kurio, atrodė, joks pasaulio vargas negalės pralaužti.

Kai ji baigė, aš priejus apskabinau ir ją širdingai pabučiavau. Aš niekad nepamiršiu tų Turgenevo rožių, kurias mačiau Kolmos ledynuose.

Kaliniai, kurie laisvėje yra buvę įvairių profesijų žmonės, savo nelaimę pergyveno labai skaudžiai. Šį skausmą jie slėpė giliai savo širdyse ir niekada šypsena nepasirodydavo jų veiduose. Štai prisimenu vieną seną Ukrainos ūkininką, kuris atliko dešimties metų bausmę kaip „kontrevoliucionierius“. Kaž kada jis turėjo savo ūkį. Nuo to laiko, kai pradėjo dirbti aukso kasyklose, jis pasidarė niurus ir niekas negalėjo sumąžinti jo nusiminimo. Kartą jis susirgo ir gulėjo stovyklos ligoninėje.

Lauke, tarp ligoninės barakų, buvo sėjamos avižos. Mažas arklas buvo naudojamas žemės išarimui. Tai buvo aplūžęs, senas geležies gabalas, vos panašus į tikrą arklą. Vieną dieną keletas ligoninės darbininkų lauke stovėjo aplink arklą, kuriame buvo įlinkę mažyti Jakutos arkliai. Darbininkų raginimai ir šauksmai neišjudino iš vietos arkluko ir darbininkai stovėjo nusiminę, nežinodami ką daryti.

Staiga atbėgo senasis Ukrainos ūkininkas. Jis nustūmė darbininkus į šalį, paragino mažyti arkliai, kuris visų nustebimui pradėjo žengti, gi ūkininkas—arti.

Ir kaip jis buvo paėmęs arklą! Jo rankos spaudė geležinę rankeną u gašliu malonumu. Jo sulinkęs vargšus kūnas tuojau pasikeitė. Tiesus, pakelta galva jis ėjo paskui arklą, žengdamas plačiais, tvirtais žingsniais, gi jo akys blizgėjo tokiu džiugumu, tokia nežemiška laime, kad kiekvienas pašaltis sustojęs su nuostaba sekė šį laimę paskendusį kalinį. Visi sustoję tylėdami žiūrėjome į šį kaimietį, kuris tiesiog buvo pamiręs savo laimę, galėdamas vėl laikyti arklą savo rankose po daugelio metų jam padarytos baisios skriaudos.

Kai pagaliau jis turėjo palikti šį arklą, jis grįžo vėl į barakus tylus, nusiminęs žmogus-ūkininkas, kuris buvo prievarta išvarytas iš savo ūkio, atplėtas nuo savo gimtos žemės.

VIZITATORIUS IS AMERIKOS

Nė vienas vizitas nesukėlė tokio susijaudinimo vergų stovyklose kaip buvusio Jungtinių Amerikos Valstybių viceprezidento atvykimas į Kolymą karo metu. Jau žymiai anksčiau sklido gandai, kad Sovietų Sąjunga rengėsi perleisti Kolmos sritį Jungt. Amerikos Valstybėms už gautą paramą karo metu. Net ir rimtesnieji kaliniai prileido tokį galimumą ir buvo vedamos ilgų diskusijos apie tai, ar kaliniai su Kolmos sritimi irgi peris amerikiečių žinion. Tai buvo tipiškos ir kartu absurdiškos kalinių pasakos. Šios pasakos dar labiau pagyvėjo, kai pasitvirtino gandai, kad Jungt. Amerikos Valstybių viceprezidentas tikrai atvyks.

Tačiau NKVD iš anksto pasirūpino viską nudažyti kitomis spalvomis ir Mr. H. Wallace nieko nematė šiame šaltame pragare, kuris slėpė šintus tūkstančių pasmerktųjų. Wallace garbei stovyklų mediniai sargybinių bokštai pranyko per vieną naktį. Tačiau kaliniai, kurie gyveno stovyklose prie Magadano uosto, Mr. Wallace buvo dėkingi tik už vieną patarnavimą. Jo vizito metu jie pirmą ir paskutinį kartą turėjo atostogas, nes jiems buvo griežtai uždrausta išeiti iš stovyklų.

Ir dar daugiau. Nors Mr. Wallace ir jo svitai kelionė buvo labai rūpestingai suplanuota ir paruošta, tačiau dar vis galėjo svestis kartais pamatyti kalinius kieme. Dėl šios priežasties aukštesnių įstaigų įsakymu trijų dienų laikotarpyje nuo ryto iki vakaro kaliniams buvo rodomas filmas. Žinoma, nė vienas kalinys nevaikščiojo stovyklos kieme.

Keletas kalinių buvo pasirodę ir svečiui, bet jis jų nepažino nes nieko apie juos nežinojo. Pavyzdžiui, jam nė i galvą neatėjo mintis, kad Gorkio vardo teatre, Magadane, scenoje vaidinę artistai yra kaliniai. Jis niekad jų ir nesutiko, nes vos tik nukritus scenos uždangai, jie tuojau buvo susodinti į sunkvežimius ir grąžinti į vergų stovyklą. Jei būtų pavykę kuriems nors artistui angliskai paaiškinti Mr. Wallace, kad jis yra vienas iš šimtų tūkstančių nekaltų kalinių, atliekų 10 metų bausmę Kolmoy, savaime aišku, būtų atsiradę neaiškumų svečiui ir nemlaonumų NKVD palydovams.

Mr. Wallace lankydams pavyzdinę farmą, 23 kilometrų nuotolyje nuo Magadano, gal būtų nepastebėjęs, kad kiaulių bandos gražiai apsirėngusi piemenė, su kuria jis pasikeitė keliais žodžiais apie kiaules, buvo iš įstaigos tarnautoja, kuriai buvo įsakyta suvaidinti rolę jo vizito metu. Tikrasis kiaulių piemuos buvo kalinys, kuris Mr. Wallace apsilankymo proga buvo uždarytas vergų stovykloje.

Mr. Wallace Magadano miesto krautuvinių prekyliuose matė daug įvairių Rusijos prekių. Jis aplankydams krautuves turėjo progą susipažinti su Rusijos gamybos produktais. Bet NKVD turėjo didelių sunkumų aprūpinti krautuves prekėmis iš toli esamų sandėlių ir brangių privačių atsargų, kad tuo padarytų gilią įspūdį iš tolimo krašto atvykusiam svečiui.

(b.d.)

EUROPOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

VOKIETIJA

J. E. ARKIVYKUPAS WENDELIN RAUCH MELSIS UŽ LIETUVĄ

I Krašto Valdybos prašymą vasario 15 d. pamaldose prisiminti persekijuojamus kenčiančius lietuvius, Jo Ekselencija Arkivyskupas Wendelin Rauch, Freiburgo Vyskupas, rašo:

„Mes pavedame kunigams š. m. vasario 15 d. pamaldose prisiminti kenčiančius lietuvius ir po pamokslu su parapirijetis už persekijuojamus dėl tikėjimo lietuvius sukalbėti Tėve Mūsų ir Sveika Marija.

Taip pat paskelbsime Vyskupijos biuletenyje šią žinią:

Lietuvių Nepriklausomybės šventė — maldos diena.

Lietuvių Centro Komitetas mums praneša:

„Vasario 16 dieną Lietuvių Bendruomenė, laisvajame pasaulyje ir lietuvių tautinė grupė Vokietijoje švenčia 35-tą Nepriklausomybės paskelbimo dienos sukaktį.

1045 m. rusams antrą kartą okupavus Lietuvą, ypatingai skaudžiai nukentėjo bažnyčios. Visas pasaulis žino, kaip aršiai komunistai persekioja tikinčiuosius Lietuvoje. Tas persekiojimas yra tuo aštresnis, nes lietuviai visuomet buvo giliai atsidavę savo bažnyčiai. Komunistai gerai žino, kad, tas tikėjimas nūbus š. žmonių širdžių šplėstas, niekada šie žmonės netaps bedieviškojo materializmo vergai. Tu įvykių gyvybei liudininkai yra grižusieji iš Lietuvos vokiečiai, kurie 1046-51 m. gelbėdamiesi nuo bado mirties, rado Lietuvoje prieglaudą ir paramą, kuri jiems buvo suteikta iš gilių krikščioniškosios meilės“.

JO EKSELENCIJA
ARKIVYKUPAS
WILHELM BERNING.

OSNABRÜCKO VYSKUPO, ATSAKYMAS

„Su dideliu džiaugsmu sužinojau iš Jūsų šio mėn. 16 d. rašto, kad lietuvių bendruomenė Vokietijoje vasario 16 d. švenčia 35-tą Nepriklausomybės paskelbimo sukaktį. Aš žinau, kokie ištikimi yra lietuviai savo Tėvynei ir savo tikėjimui ir todėl jie užsitarnauja vokiečių tautos paramos ir užuojautos. Aš mielai pavesiu savo dvasiškiams vasario 15 dienos pamaldose atskira maldą prisiminti lietuvius“.

„AMERIKOS BALSO“ TRANSLIACIJOS IŠ VASARIO 16 GIMNAZIJS

Vasario mėn. 10 d. i. Lietuvių Vasario 16 gimnaziją atvyksta „Amerikos Balso“ operatorius, kuris paruoš transliacijas iš gimnazijos. Transliacijose numatyta gimnazijos direktoriaus A. Giedraičio žodis, pedagogų atstovo žodis, mokinio kalba „Jaunimui Lietuvoje“ ir mokinio choro įdainavimai. Gimnazijos vadovybė ir mokiniai tai transliacijai kruopščiai ruošiasi.

HANNOVERIO PABEGĖLIŲ ĮSTAIGOS VIRŠININKAS LANKĖSI KRAŠTO VALDYBOJE

I mūsų pr. m. gruodžio 15 d. „Informacijose“ įdėta straipsnis „Pagarbinimai tremtiniams“ vokiečių administracija atkreipė dėmesį nors tas straipsnis buvo paskelbtas tik lietuviškiems skaitytojams.

Hannoverio pabėgėlių įstaigos viršininkas maloniu būdu apsilankė Vokietijos Krašto Valdybos įstaigoje ir aptarė tame straipsnyje išskeltus trūkumus. Nenuneigdamas savo įstaigos reikalavimų pašalinti tremtinių pasistatytus sandėliukus, jis užtikrino Krašto Valdybą, kad pavasarį kai šis klausimas iš naujo bus svarstomas (reikalavimas nūgrauti sandėliukus atidedas iki pavasario), jis nuvyks į stovyklą ir įtiesiosias būdu, kaip padėti tremtiniais. Nes sandėliukai iš netinkamų vietų turi būti pašalinti, tačiau reikia sutvarkyti taip, kad tremtiniai, vis dėlto, turėtų vietos savo rakandams sudėti.

Pabėgėlių įstaigos viršininkas atkreipė Krašto Valdybos dėmesį į tai, kad stovyklos administracija gerai žinanti gyventojų skurdą ir rūpinasi jiems pagal išgalę padėti. Kur buvę galima, esąs atliktas ir vidaus remontas. Lubi ne visur galima buvę įkloti — dėl netinkamos barakelių statybos. Vandentiekio įvesti į pačius barakelius technškai nįmanoma. Administracija darisi, ką galėjusi: pravedusi naujus elektros laidus ir įtaisius visiems skaitliukus. Ji pasistengusi, kad būtų pašvarintos ir sutvarkytos prausyklos, skalbimui patalpos ir kt. Dabar įstaiga pareikalavusi lėšų naujoms langams ir durims įdėti ir darysianti ateityje viską, ką padėsianti, tremtinių gyvenimo sąlygoms pagerinti.

Pasak pabėgėlių įstaigos viršininką, administracija nepanaigia sunkių sąlygų, kuriose tremtiniai gyvena, bet nrao atsižvelgti į tai, kad jie turi globoti ir daugybę pačių vokiečių pabėgėlių, kurių Hannoverijoje, pav., yra net 18 stovyklų. Visiems tiems reikalingas reikia daug lėšų, kurių nuo karo nukentėjusi Vokietija neturi.

KANADOS LIETUVIAI ORGANIZUOTAI REMS TREMTINIUS VOKIETIJOJE

Prie Kanados Lietuvių Bendruomenės neseniai įsisteigęs Šalpos Fondas aktyviai ėmėsi darbo. Savo laisgę PLB Vokietijos Krašto Valdybai Šalpos Fondo pirmininkas L. Tamošauskas rašo:

„Šiomis dienomis Kanadoje, prie Kanados PLB, suorganizuotas Šalpos Fondas, kurio tikslas šelpiti ne tik Kanadoje į vargą patekčius lietuvius, bet pirmoje eilėje, Vokietijoje ir Austrijoje likusius tautiečius. Pradėdami darbą, norime būti pilnai informuoti apie padėtį Vokietijoje likusių lietuvių, kad galėtume patys geriau orientuotis ir bendruomenę geriau suselpti“.

Toliau prašoma suteikti Fondui išsamių žinių apie lietuvių skaičių Vokietijoje, kokiose stovyklose jų gyvenama, kokios yra senelių priežiūros ir kur, apie privačius gyvenančiuosius, TB ir kitus chroniškus ligonis, taip pat kitų su šalpa susijusių informacijų. PLB Vokietijos Krašto Valdyba prašomas žinias Kanados Lietuvių Bendruomenės Šalpos Fondui jau paruošė. Krašto Valdyba džiaugiasi Kanados lietuvių susirūpinimu Vokietijoje likusiais tremtiniais ir linki Šalpos Fondui sėkmingos darbuotės.

VASAROS STOVYKLOS VAIKAMS

Šiais metais Vokietijoje ir Anglijoje vėl rengiamos lietuvių vaikams vasaros stovyklos. Vokietijoje jų numatoma trys: Viena prie Baltijos ar Šiaurės jūros, kita Vidurio ir trečia Pietų Vokietijoje. Anglijoje bus viena stovykla Vidurinėje Anglijoje. Vokietijoje stovyklų parengimu ir pravedimu rūpinasi Sietovados Tarnyba, vadovaujama Tėvo A. Bernatono, ir skautai.

I stovyklas kviečiami lietuviai ir iš kitų Europos kraštų, kur dėl negausaus lietuvių būrelio, atskirų stovyklų negalima suruošti.

VARGO MOKYKLA DILLINGENE

PLB Dillingeno apylinkės valdybos rūpesčiu, nuo š. m. sausio 27 d. Dillingene pradėjo veikti vargo mokykla. Mokyklos vedėja yra mokytoja Ona Rauchenė. Kadangi mokyklai nėra tinkamų patalpų, nuo tarpu pamokos pravedamos iš eilės kiekvieno vaiko tėvų bute.

GERIAUSIA VOKIETIJOS MOKSLEIVIŲ KOMANDA

Š. m. sausio 25 d. Lietuvių Vasario 16 gimnazijos krepšinio rinktinė buvo pakviesta i Osnabrücką, kur sužaidė dvi draugiškas rungtynes. Pirmasis susitikimas buvo su HBC (Hannoverer-Basketball-Club). Iau rungtynių pradžioje mūsiškiai išsivystė gražių derinių eilę ir taikliais metimais kėlė laimėjimus savo naudai. Pirmasis puslaikis baigėsi 22:4 mūsiškių naudai.

Antrajame puslaikyje mūsiškiai dar pagreitino spartą. I aikštę išėjo mūsų geriausias sąstatas, kuris žaidžia labai geroje formoje. Rungtynės baigiasi 54:10 (22:4) gimnazistų naudai. Pažymėtina, kad šios rungtynės, kaip ir antrosios, buvo žaidžiamos ne 40 min., bet 32 min. nutes, — turnyrinio pobūdžio.

Antrąsias rungtynes teko žaisti TG-Herforde. Šios rungtynės buvo sunkesnės nes priešas žaidė kietokai. Tačiau ir čia, po sunkios kovos, mūsiškiai užtikrintai laimėjo 47:37 (10:13). Herforde eilėse žaidė ir du angliai.

Prieš rungtynes žaidimų organizatorių pristatė mūsų gimnaziją, kaip Vokietijos geriausią moksleivių komandą. Iš žiūrovų pusės mūsų gimnazistai susilaukė daug simpatijų. Abejos rungtynės už Vasario 16 gimnaziją žaidė ir taškų pelnė šie mūsų moksleiviai: V. Brakauskas, V. Birietis, L. Venclovas, P. Kazirskis, E. Polkis, V. Reiteris, V. Raišys. Geriausias Hannoverio žaidėjas buvo Horst Papenfuss.

Po rungtynių mūsų moksleiviai buvo pakviesti praveisti krepšinio kursų Hannoverijoje. Ta proga jie turės susitikti su Marathon-Hannover krepšinio komanda.

NAUJI IŠMOKĖJIMAI IŠ FORDO FONDO SUBSIDIJŲ

Juntinių Tautų Augštojo Komisaro Tremtinių Reikalams įstaiga praneša, kad nusistatyta išmokėti 451.720 dol. šalpos organizacijoms, jų pateiktiems tremtinių įkurdinimo, ir kt. srityse projektams finansuoti. Iš tų subsidijų paminėtina: 20.000 dol. skiriama NCWC, namų ruošos darbininkių institutui Bad Wildungen, Vokietijoje, inventoriumi parūpinti: 30.000 dol. paskirta taip pat NCWC, mergaičių bendrabučiui prie Mainwerk, instituto, Paderborne, inventoriumi įgyti; 46.285 dol. paskirta American Friends Service Committee, 32 tremtinių šeimas ir 128 vaikus įkurdinti privačiuose butuose Hannoverijoje; 10.000 dol. paskirta NCWC aprūpinti tremtinius suva-mosiomis mašinomis; 4.347 dol. paskirti World Council of Churches tremtinių kolonijoje Kolne poilsio kambariui įrengti ir t. t.

Subsidijas iš Fordo Fondo gali gauti tos Amerikos organizacijos, kurios tuo reikalu yra sudariusios atitinkamas sutartis su Jungtinių Tautų Augštojojo Komisaro Tremtinių Reikalams ir Fordo Fondo administratoriais.

TARPTAUTINĖ KONVENCIJA PABEGĖLIŲ REIKALU

Tarptautinė konvencija pabėgėlių reikalui, sudaryta 1951 m. liepos 28 d. ir pasirašyta 20 kraštų vyriausybių, šiomis dienomis pateikta vokiečių parlamentui ratifikuoti. Darnia ta konvencija jau ratifikavo. Tikimasi kad jos ratifikavimas, kuris dėl kitų svarbių įstatymų svarstymo buvo iki šiol užsities, įvyks artimiausiu savaitę laikotarpyje.

GIMINĖS GALI IŠVYKTI I BRAZILIJĄ IR VENECELOJĄ

Tremtiniai, kurie išemigravo i Braziliją, gali dabar įteikti prašymus leisti atvykti į artimiausius giminius, likusius Vokietijoje. Prašymai įteikiami artimiausiam nuo savo gyvenvietės vokiečių konsulate (Rio de Janeiro, Sao Paulo ir Porto Allegro), kur tam reikalui gaunamas atitinkamas formuliaras.

Patariama Vokietijoje gyvenantiems tremtiniais, turintiems giminių Brazilijoje, atkreipti į šią galimybę ir dėmesį.

Taip pat iš Vokietijos i Venecelą išemigravusių tremtinių gali atsigabenti savo gimines. Tuo reikalu jie turi kreiptis i „Instituto Agrario Nacional“, Caracas. Kitų informacijų galima kreiptis i Emigracijos misiją Vokietijoje, München, Ottostr. 16.

SVEICARIJA

PRANESIMAS SVEICARIJOS LIETUVIAMS

Sveicarijos Krašto Valdyba praneša visiems Sveicarijoje gyvenantiems lietuviams, kad VASARIO 16-sios DIENOS MINĖJIMAS Zueriche įvyks 1953 m. vasario mėn. 14 d. (šeštadienį) 30 min. Zuerich Hauptbahnhof, Konferencijos salis (I Augšte) šia darbų tvarka:

1. Atidarymo žodis, 2. Pirmininkaujantis kvietimas, 3. Garbės prezidento kvietimas, 4. Momentui pritaikinta kalba, 5. Sveikinimų skaitymas, 6. Rezoliucijos, 7. Lietuviškų plokštelių muzika, 8. Lietuviška diena, 9. Oficialiosios dalies uždarymas. Tautos Himnas. Trumpa pertrauka.

Po pertraukos pasikalbėjimai bendrais reikalais. Mes tikime, kad kiekvienas Sveicarijoje gyvenantis lietuvis, kuriam tik sąlygos leis, apsilankys šiame, mūsų brangios dienos minėjime. Vasario mėn. 15 d. yra numatyta Zueriche, Gesellenhaus kopytelėje lietuviškos pamaldos. Tikime, kad ir šios pamaldos bus gausiai lankomos.

KRAŠTO VALDYBA

„B.L.“ PREUMERATORIAMS SVEICARIJOJE

Tenka konstatuoti, kad įvyksa nesuspėjusių del „Britanijos Lietuvių“ prenumeratos Sveicarijoje. „B.L.“ 1952 m. Sveicarijoje kainavo 4 doleriai, padidinus jo turinį prenumerata 1953 m. yra nustatyta 5 doleriai i sveicarų valiuta Fr. 22,00. Maloniai prašau šį prenumeratos kainos pakėtimą imti dėmesin ir siųsti už 1953 metus po Fr. 22,00. Tie gi, kurie yra prisijungę prenumeratai 1952 m. norma, maloniai prašomi skirtume primokėti.

„Britanijos Lietuvių“ liečianti susirašinėjimą prašau siųsti šiuo adresu: A. PAULAITIS, POSTFACH 2910, ZUERICH 23. Pini-gams siuntinėti adresus yra sekantis: A. PAULAITIS, ZUERICH, POSTFACH VIII 45823.

A. PAULAITIS

„B.L.“ Atstovas Sveicarijoje

BELGIJA

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ INSTITUTAS BELGIJOJE

Belgijoje veikia Tarptautinių Santykių Institutas, kuriame telkiamas medžiaga įvairiomis kalbomis iš viso pasaulio politinio gyvenimo. Šia medžiaga naudojasi studentai, politikai ir kiti suinteresuotieji asmenys.

Lietuvos klausimu su institutu ryšius palaiko PLB Belgijos Krašto Valdybos pirmininkas, kun. J. Dėdinas. Jis jau yra pateikęs institutui jam iki šiol prėjusią medžiagą apie Lietuvą svetimomis kalbomis. PLB Belgijos Krašto Valdyba pa-

geidauja, kad viso pasaulio lietuviškosios įstaigos tuo institutu susidomėtų ir remtų jame mūsų skyrių, atsiųsdami medžiagą. Ją patogiau sia būtų siųsti per kun. J. Dėdiną, 97, rue de la Brabanconne, Louvain, Belgien.

Institutas leidžia taip pat periodinį leidinį politiniais klausimais. Jo prenumeratos kaina — 280 belgų frankų (5,70 dol.) metams. Instituto adresas: Institut des Relations Internationales, 31, rue Montoyer, Bruxelles.

LIETUVIŠKOS VALANDĖLĖS BELGIJOS RADIOFONUOSE

PLB Belgijos Krašto Valdybos rūpesčiu, Vasario 16 dienos proga išsiru-pinta transliacijos apie Lietuvą iš Belgijos radiofonų. Transliacijos, greičiausia, bus du-damos Liego ir Hasselt.

NAUJA BLB KRAŠTO VALDYBA

Metinis BLB suvažiavimas šiemet įvyko Lieže, vasario 8 d. Po lietuviškų pamaldų Tilleur, „Concordia“ salėje buvęs V-os pirmininkas Pr. Sekmokas pasidžiaugė, kad sutartinomis, nors ir negausiomis likusių lietuvių jėgomis Belgijoje nuveikta nevisai mažai kultūrinių ir karitatyvinių darbų. Tarp jų pažymėtini visų didesniųjų tautos ir religinių švenčių minėjimai tiek Lieže, tiek Limburge, vasaros metu didesnio masto iškyla gamtoje, ekskursija i Limburbą, nuostabią gražios kun. J. Lukošiuono primocijos Lieže, jo priėmimas po šventimų Limburbge, toliau — Tėv. Pauliaus Baltakio kunigystės šventinimai Sint Truידene, primocijos Limburge. Pirmininkas toliau pasidžiaugė naujoju inžinieriumi Pov. Povilaičiu, vasarą baigusiu Liuvono universitetą.

Peržvelgiant organizacinę veiklą priminė, kad veikimo iniciatyva pastaraisiais metais perėjusi iš Liežo Limburbą, kur aktyviai veikiant apylinkių seniūnams ir sumanusiems lietuviams, pradėda vėl atsigauti. Nusikūsta Briuselio ir Volonijos apylinkėmis, kur lietuvių jau tiek mažai telikę, jog apylinkės galima pavadinti mirusiomis. Tarpbendruomeninį veikimą ir ryšio su pasauliu palaikymą didžia dalimi pirmininkas priskyrė Liuvono studentams.

Valdyba pasidžiaugė, kad lietuviai mėgsta spaudą, skaito laikraščius ir knygas. Susirūpintina kai kuriems lietuviams ar lietuviams nudžiūstant nuo bendro lietuviško kamieno.

Atsistatydinus senajai valdybai, susirinkimas išrinko 1953 metams Belgijos lietuviams vadovauti šiuos asmenis: Pirmininkas — Pranas Sekmokas; (Liežs) Sekretorius — K. J. Dėdinas (Liuvonas); Išdėninkas — Jonas Bražiūnas (Waterschei—Limbargas). Revizijos Komisijon ir Garbės Teisiman išrinkti — P. M. Sidlauskienė, Ed. Cinzas (iš Liežo) ir Vladas Mulevičius (Montegnė).

Organizacinę veiklą stipriau palaikyti Pr. Sekmokas pasikvietė bendradarbiauti seniūnus: Br. Poškevičių — Liežo, Montegnė, Ans, Glain apylinkėms; P. Želvį — Seraingo ir Tilleur lietuviams; Ant. Kvietkauską — Herstalo, Votem ir gretimoms apylinkėms; St. Varanavičių, — Prayon-Trooz sričiai.

Suvažiavimo metu iškelta mintis, kad prisidėjume kiek galint Vokietijoje vargantiesiems lietuviams pagalbėti, nusiunčiant draubūžių, avalynės, maisto ir kt. aukų. Naujai suformuotai „Savišalpos sekeijai“ prie BLB Valdybos pereinantis metais sunkokai veikiant, nevykstant surinkti atitinkamų aukų pinigais, sušlubavus prašytų rinkėjų ir aukotojų norams, šiais metais norima karitatyvinę veiklą išplėsti aukomis daiktais. Čia norisi pasidžiaugti tuo, kad per savo gyvenimo laiką Liežo „Savišalpos Sekcija“ padarė virš 3000 fr. apyvartos, — iš tos sumos buvo parremta keletas skurdan atsidūrusių tautiečių Belgijoje. Čia tenka gili padėka aukotojams ir rinkėjams.

Susirinkusieji plogimu sutiko buvusio energingo pirminko Stepo Paulausko sveikinimą iš Kanados. Nutarta pasiųsti Vasario 16 d.

Amerikos Balso lietuviško skyriaus vadovybė nustato vasario 16 d. transliacijų programą.

AMERIKOS BALSAS VASARIO 16 PROGA

Laisvojo pasaulio atsisakymas Balso transliacijų lietuvių kalba programą.

1600 — 1615 val. Amerikos Balsas

Transliuojama iš JAV bangomis: 19, 16, 13 m. Perduodama iš kitų stočių: 251,49, 41,31, 25,19 m.

1845 — 1900 val. Amerikos balsas iš Europos Perduodama iš kitų stočių: 251,49, ir 41 m.

2100 — 2115 val. Antroji programa iš New Yorko

Transliuojama iš JAV bangomis 49, 31, 25 m. Perduodama iš kitų stočių 49, 41, 31 m.

1600 — 1615 val. New Yorko programa kartojama: 0000 val. (GMT) 251, 49, 41 ir 31

2100 — 2115 val. New Yorko programa kartojama.

0415 val. (GMT) 41, ir 31 metro bangomis ir 0915 val. GMT 25 ir 19 metrų bangomis.

1845 — 1900 val. Programa iš Europos kartojama: 0345 (GMT) 251 metro ir 0900 val. (GMT) 49, 41, 31 ir 25 metrų bangomis.

Vafandos nurodytos Grinvičio laiku (GMT). Lietuvos laikas vėlesnis trim valandom.

Be to, lietuvių kalba bus transliuojami sveikinimai žymių JAV valdžios atstovų, visuomenininkų ir parlamento narių.

Lietuvos Himnas bus transliuojamas per Amerikos Balsą Vasario 16 d. Lietuvos Himną giedos New Yorko lietuvių jungtinis choras, gros JAV jūrų pėtininkų orkestras. Žemiau spausdinama Amerikos

proga Lietuvai sveikinimą per „AB“ radijo bangomis.

Suvažiavimas pradėtas giesme „Maldą už Tėvynę“ ir baigtas „Tautos Himnu“.

Po iškilmingosios dalies sekė lietuviško gyvenimo apžvalga filme (Patartina mūsų reporteriui susivarkyti taip aparatus, kad seanso metu daugiau nerikėtų prašinėti arti sėdintių moterų spilkūčių aparatui užklyti... ir degtukų pašviesti, kai filmai šviesos pritrūksta).

DIDEJA SUSIDOMĖJIMAS LIETUVISKOMIS PLOKSTELĖMIS

Fisdeno, Liežo, apylinkės lietuvių ir kai kurie Limburge ar Volonijoje įsigyja patefonus savo bute tam, kad užsisiak lietuviškos muzikos plokštelių, laisvomis valandėlėmis galėtų iškilti virš tremties nykumos. Viena kėta šeima jomis džiaugiasi ir didžiuojasi, nes šeimoms mergaitės dainuoja plokstėlėse išgirstas dainas. Nuosekli auklėjimo priemonė, patartina kitoms šeimoms ir lietuviškiems židiniam.

BELGIJOS LIETUVIAI, nenutraukime ryšio palaikyti per „Gimta Šalį“. Jai, sustojus prenumeruokite Europos Lietuvių Savaitraštį „Br. Liet“. Pagrindautina, kad senieji „GŠ“ prenumeratoriai persijungti į šį savaitraštį. Šis tarpusavio ryšys būtina reikalingas pasklidus visoje Belgijoje Volonijos, Briuselio ir atokiau gyvenantiems lietuviams skaitykite toliau vietoj „GŠ“ „Britanijos Lietuvių“. Metams — 250 fr. Pateikite i atsiskaityti adresu: K. J. Dėdinas: 97, rue de la Brabanconne; Louvain. Telef. 220.30. Telefonuoti geriausias laikas: 13, 15-13, 45 ir 19, 15-21,00 val.

LIETUVIAI PASAULYJE

VENECUELA. Veiklūs lietuviai. Čia yra apie 2000 lietuvių, kurie gražiai pasižymi savo kultūrine veikla. Tarp Venecuelos lietuvių, veikia vienintelė valdžios patvirtinta nepolitinė Venecuelos Lietuvių Šalpos Bendruomenė, kuri savo ruožtu yra įsijungusi i Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Apie jos veiklą informuoti „Tėvų Kelias“ skiria specialiai 3 žurnalo puslapius. Skyrius pavadintas „Bendruomenės gyvenimas“.

Dr. VI. Gutauskas savo veiklu mu ir paslaugumu labai gražiai užsirekomendavo Barbaecos vietovėje, kur valdiniame medicinos punkte dirba jau 5 metai. Gydytojas yra labai žmonių branginamas. Kai prieš porą metų jis norėjo išsikelti kitur, vietos gyventojai savo prašymais valdžiai vėl jį sugrąžino.

Maraoay mieste lietuviai verslininkai St. Aušrotai, VI. Sidaravičius ir A. Serkšnyns atidarė savo įmones.

SEKMINGAI VEIKIA TREČIOJI LITUANISTINĖ MOKYKLĄ

LFK Melbourne Skyriaus pirmininkas Jonas Antanaitis, kultūrininkui Jonui Kalpokui talkininkaujant, įsteigė Clayton sekma-dienio mokyklą. Tai jau trečioji Melbourne mokykla. Mokytojai, norėdami padaryti didesnę pažangą moksle, nepaleido atostogų ir dirba. Joje mokosi per 20 vaikų. Lietuvių kalbą dėsto mokytoja Juzė Kalpokienė, istoriją ir geografiją moko Povilas Mišulius. Religijos pamokoms atvyksta kun. Pr. Vaseris. Prie mokyklos veikia Tėvų Komitetas. Tėvai moka po du šilingu nuo vaiko per mėnesį ūkio reiklams. Mokytojai dirba nemokamai, iš pasiaukojimo.

Mūsų gyvenimas

DBLS PIRMININKAS MANCHESTERYJE

M. Bajorinas, DBLS pirmininkas, šį šeštadienį, vasario 14 d., išvyko į Mančesterį, kur tą dieną vietos lietuvių kolonija ruošia Vasario 16 d. minėjimą.

KUN. KUZMICKIS LONDONE
Bradfordo lietuvių parapijos kle-

bonas, kun. Kuzmickis šią savaitę viešėjo Londone. Ta proga kun. Kuzmickis lankėsi „Br. Lietuvio“ redakcijoje, kurios jis yra nuolatinis bendradarbis.

AKCININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Lietuvių Namų B-vės visuotinis metinis suvažiavimas įvyks š. m. vasario mėn. 28 d., 15 val., Lietuvių Namuose, 43, Holland Park.

VAKARAS SU DERBY LIETUVIAIS

Vasario mėn. 7 d. Derby lietuvių minėjo Vasario 16 d. šventę. Programoje buvo londoniško L. Triupulio paskaita — „Kova dėl laisvės“, svečių sveikinimai ir meninė dalis, kuria atliko akordeonistas J. Kulvietis. Jis svečių sveikino latvių atstovą lietuviškai ir ukrainiečių atstovą angliškai. Minėjimą atidare DBLS Derby skyriaus pirmininkas Blinstrubas. Minėjimo dalyvių prisirinko pilna YMCA salė. Matėsi svečių iš Nottinghamo ir kitur.

Po minėjimo buvo surengta turtinga loterija, kurioje galima buvo laimėti vertingų dalykų: radio aparatą, foto aparatą, laikrodį vyno ir kit. Susidomėjimas loterija buvo labai gyvas.

Staigmena minėjime padarė mažosios solistės, viešnios iš Nottinghamo, Vandutės Galbuogaitės pasirodymas scenoje. Mažoji deininė, palydima akordeonu J. Kulvietio, sudainavo porą dainelių ir padėk lamavo keletą eilėraščių. Ji buvo labai šiltai klausytojų sutikta.

Pasiklabinėjus malonių skvąs pirmininku p. Blinstrubą paaiškėjo, kad Derbyje gali būti apie šimtas lietuvių, bet sąjungai jų tik pusė priklauso. Kiti esą nusistatė niekur nesirodyti ir niekas nežino apie juos nei jie apie kitus lietuvius. Derbyje esama ir tokių „lietuvių“, kurie nieko nežino nei apie DBLS, nei apie RT, ir tik kai koks nors jo bendradarbis atsitiktinai pasako, kad girdi, tokioje ir tokioje firmoje dirba lietuvis, sužina, kad žmogus gyvena. Užkalbintas laikytis kartu su kitais

LONDONO VAIDILOS SUKAKTIS

Vasario mėn. 8 d., Sporto ir Socialio Klubo patalpose, įvyko „Londono Vaidilos“ metinis narių susirinkimas. Sambūrio pirm. Mašalaitis, atidarydamas susirinkimą, savo kalboje paminėjo, kad šiandien yra ne vien metinis susirinkimas, bet kartu minima ir trijų metų sambūrio gyvenimo sukaktis. „Londono Vaidila“ nėra nauja organizacija, tai tik tąsą senosios išeivijos kultūrinės veiklos. Londono lietuvių pradėjo organizuoti apie 1896 m. Tai buvo laikas, kada pradėjo kurtis pirmosios organizacijos. 1913 m. į Londoną atsikėlė muzikas P. Janušas, kuris buvo baigęs muzikos akademiją. Jis suorganizavo bažnytinį chorą. Kilęs pirmasis Didysis karas smarkiai palietė ir Londono lietuvių koloniją. Tuo laiku kultūrinį darbą nešė beveik vienos moterys, kurios, ruošdamos vaidinimus, persirengdavo vyrais ir neblogiausiu jų roles atlikdavo. Po karo naujai persiorganizavo „Rūtos“ draugija, kuriveikė pasiskirstę į 7 meno sekcijas. Prieš atvykstant tremtiniais, Londono choras „Lithuanica“ buvo padalytas į dvi grupes: bažnytinis choras, vadovaujamas p. Bulaitis, giedodavo bažnyčioje, o dainos choras, vadovaujamas Pumerio, dalyvaudavo įvairiuose minėjimuose ir pobūviuose. 1946 m. iš Italijos atvyko lietuvių karių grupė, kuri turėjo sudariusi. Černiaus vadovaujama vyrų chorą, „Kla-jūnas“. Šitas choras įsijungė į esantį Londone chorą Bažnytiniam chorui pradėjo vadovauti p. Černius. 1947 m. pabaigoje, pradėjus vadovauti p. Mamaičiui, visi chorai susijungė į vieną vienietą. Parapijos choro vardu. Norint priraukti ir chorą daugiau narių, buvo perorganizuotas ir didesni vienietas, ir pasivadino Londono Lietuvių Choru. 1950 m. vasario mėn. 24 d. to paties Mamaičio rūpesčiu ir pastangomis choras persiorganizavo pasivadindamas Londono Lietuvių Meno Sambūriu ir pradėjo plėsti kultūrinę veiklą. Praėjusių metų vasarą priimti nauji įstatai. Sambūris pasivadino „Londono Vaidila“ ir tuo vardu yra plačiai, netik Londone bet ir visoje Anglijoje, žinomas.

Sveikino: kun. Matulaitis, kun. Kazlauskas, Bulaitis ir Juras, išreiškė padėką, kad sambūris palaiko glaudžius ryšius su senąja lietuvių išeivija, linkėdami išaugti ir stiprų vienietą ir lietuvišką žodžiu bei daina, nenuolatamai žadinti lietuvių išeivio tautinę dvasią.

Iš valdybos pranešimų paaiškėjo, kad praėjusiais metais sambūris suruošė 15 meninių parengimų: vaidinimai, minėjimai koncertai, išvykos ir k. Gauta pajamų 77 svarai, išlaidų turėta 95 sv. Tokiu būdu susidarė 18 sv. nuostolių, kuris padengtas iš užpraėjusių metų pelno, kasoj yra 25 sv. Įsigyta sambūrio vardu Lietuvio Pasas, remta lietuvių gimnazija Vokietijoje ir poros parengimų pelnas buvo paskirtas labdarybės reikalam. Sambūris yra kultūrinė organizacija, jų uždavinys ne pinigai rinkti, bet duoti žmonėms daugiau dvasinio tenos. Žymiai padidėjo ir sambūrio turas, kurį paviršutiniškai apskaičiavus dabar yra 87 sv. vertės. Pasidžiaugta, kad „Britanijos Lietuvius“, kultūrinis sambūrio parengimas pasijadėjo skelbti nemokamai. Taip pat malonu, kad Anglijos lietuvių spauda savo puslapiuose nepagailėjo vietos, trijų metų laikotarpio sambūrio veiklą paminėdami 150 kartų.

Atieties veikla. Sambūris ruošia 16 Vasario minėjimą, kuris įvyks vasario mėn. 22 d. Pabaigoje vasario mėn. rengiamas sambūrio trijų metų sukaktuvių minėjimas: arbatėlė, kartu bus ir meninė dalis. Greitu laiku bus pradėtas repetuoti Neveraviciūso scenos veiklas „Priešai“.

Į valdybą išrinkti ir pareigomis pasiskirstę: P. Mašalaitis — pirm., V. Šalčiūnas ir M. Mineikienė — vicepirmininkai, B. Saulys — sekret. ir Pukštyš — iždn. Revizijos Komisija: V. Zdanavičius, A. Ragauskas ir S. Blotnys.

Pageidauta sudaryta dvi vaidinotojų grupės, kurios dirbtų pamainomis, tai sutrumpėtų rengimo laikas ir daugiau praeitų veiklų. Rūpinamasi sudaryti vaikų vaidybos grupę. Neseniai į sambūrio įstojus buv. Marijampolės Teatro artistai Arminaitė, tikimasi jos asmenyje sulaukti gerą talkininkę.

V. V.

WOLVERHAMPTONO INVAZIJA

Wolverhamptoniečiai žodį ištęsė: jo spaudos baltas dienos ryte, jų kolonijos „prezidentas“ šitokio turinio telegramą atmuše: „Laikykite! Būsime 14 valandą Holland „Parke“. Keturiolikta valandą šešios minutės ir devynios sekundės. Lietuvių Namai iškėlė baltą vėliavą. Wolverhamptoniečiai perėmė valdžią, barą, redakciją, valgyklos patalpas ir vyno rūsius. Tą pačią dieną, prieš oficialų Spaudos Baltaus atidarymą, motorizuoti wolverhamptoniečiai daliniai užėmė kitame Londono kvartale esančią NIDOS spaustuve. Šios invazijos pasekmėje, pereitą savaitę „Britanijos Lietuvius“ išėjo viena para pavėluotai...

Londono valdžia, matydama savo viešpatavimo tamsią ateitį, skubomis susimetė į pogrindį posėdžiauti, sukvietusi iš viso krašto apygardų pirminikus, diplomatinį korpusą ir karo vadus. Okupantai, sužinoję apie šitokį nelegalų posėdį, įsibrovė į posėdžių salę su transparentais, plakatais ir šūkiu:

— Tautos valią vykdydami įsukome tuojau pat išsikirstyti ir užimti baliuje užsakytus staliukus! Neklaūžados baudžiami dvigubomis normomis. Pasipriešinę karštesni posėdžio dalyviai buvo egzekucinio wolverhamptoniečių dalinio vietoje nubauti džio, benediktino, brendis ir vyno mišrine. Grumtynėse nukentėjo Dr. Valteris, kuris tuojau pat buvo perkeldintas į kitoje gatvės pusėje esančią ambulatoriją.

Nelegalų posėdį išvaikė, wolverhamptoniečiai atidare oficialinę baltaus dalį visoje užimtoje teritorijoje.

Fanfaroms grojant, „laukinis prezidentas“, lydimas puošniųjų damų būrio, nusileido plačiais laiptais iš savo apartamento. Laitų pakopoje jis pasakė susirinkusiai miniai ugningą žodį, reikalaujamas gyvą ar mirusį pristatyti prie jo kojų „Br. Lietuvio“ korespondentą B. Debikonį, apšmeižusį jojo respubliką. Miniai plojant egzekucija buvo įvykdyta vietoje: jis buvo nužudytas janytės buteliu, prieš kurį jis, viešėdamas Wolverhamptone, buvo išdrisęs pakelti ranką. Susitarę su priešais ir opozicija, okupantai perėjo į koncerto salę išsklausti p. Liustikaitės ir p. Povilavičiaus dainos. Solistų, lydimų p. Mamaičio piano muzikos, dainos burtai užbūrė vyno ir reginių ištroškusią minią, suartinę pozicijas ir opozicijas, partijas, vadus, eilinius. Padėkos ovacijoms nuskambėjus, J. Kulviečio vedamas orkestras sugrojo „Spaudos valsa“.

Spaudos antį laimėjusį tankistą Švabinską, wolverhamptoniečių daliniai paėmė į nelaisvę ir namų požemiuose sukūrė lauzus, kepė jai iki pirmų gaidelių.

Po 52 valandų wolverhamptoniečių invazijos Lietuvių Namai išposėdžio dalyviai buvo egzekucinio gyvenimą. Pasitraukdami okupantai paliko: tuščius alų vokus, petnešas, dvi poras batų, 12 kaktaraiščių ir pavyzdį, kaip reikia linksmintis, jei tam tikslui yra skirtas vakaras.

Tegyvuoją Wolverhamptono lietuvių respubliką!

BR. SERBENTA

Lietuvių Namų gonkose iškilmingai sutinkami wolverhamptoniečiai su duona ir druska...

SKAITYTOJŲ LAISKAI

Mielas Britanijos Lietuvi. Būk malonus ir nerūstauk, kad pradžioje metų aš tave išnaudojau: skaičiau nesumokėjęs prenumeratoras. Mat, Amerikos konsulas buvo mane pasikvietęs turėjau ištuštinti visus savo žaliukus. Šią savaitę, gavęs naujų, siunčiu ir tau vieną, norėdamas, kad tu mane lankytumei kas savaitę per visą pusmetį.

Ta proga noriu ir pasiguosti. Pradėjau tave skaityti, kai buvai vos 100 numerių amžiaus ir aš buvau šimtas skaitytojas. Nors per tą laiką mano numeris ir pasikeitė, bet ne mano prisirišimas prie tavęs. Kiekvieną šeštadienį, grįžęs iš medvilnės verpyklos, džiaugiuosi galėdamas su tavimi pasikalbėti. Kalbuosi ne tik šeštadieniais, bet ir visą savaitę, kol sulaukiu naujo numerio.

Tu man patinki, nors aš galėčiau tau padaryti eilę prekių. Štai, kad ir tavo komikai, man atrodo kaip liga. Čia Anglijoje yra daug įvairių ligų, kurios mus kamuoja ir mes norėtume rasti priemonių, kaip nuo jų apsigauti ar pasigydyti. Tik kaip, kad pats vyriausiasis daktaras Valteris tave pati susirgindavo komikų liga. Ar negeriau būtų, kad jis per tavo skiltis patartų mums, kaip saugotis ir gydytis reumatu, džiovos, astmos, skilvio skausmu ir panašiu negeroviu. Komikų ir komikų ir taip pas mus nestinga. Va, žiūrėk, kad ir ta civilinė metrikacija, sumaišė Kauną su Londonu, Šiaulius su Dublinu, Panevėžį su Berlynu, Marijampolę su Ryga ir pan. Ar ne komiška?

Taigi, O, vis dėlto, tu man malonus, net ir su tais trūkumais. Džiaugiuosi, kad tu, sulaukęs šesiu metų amžiaus, jau gerokai užtelėjai. Va jau šesiu puslapių. Turiu vilties, kad tu ir ateityje augsi ir stiprėsi, ko aš tau iš visos širdies ir linkiu.

Angliakasyš P. Ivanauskas.

SPORTAS

VEDA V. STEPONAVIČIUS.

Sausio 10 d. koviečiai susitiko su Manchesterio įgulos karių komanda. Be didesnių sunkumų išnešta laimėjimas rezultatu: 71:52. (41:30). Taškus pelnė: Puzinas — 20, Dambrauskas — 21, Stabačinskas — 13, Tamoliūnas — 8, Butkus — 5, Virbyla — 4.

Sausio 17 d. vėl susitiko su ta pačia komanda. Šį kartą koviečiai užkūrė karius dar karštesnę ugnį ir laimėjo 85:36 (35:20). Žaidė ir taškus pelnė: Puzinas — 23, Tamoliūnas — 30, Dambrauskas — 20, Butkus — 12, Virbyla — 0.

Kaip anksčiau buvau rašęs, užsitikrinimui susitikimo su kitų apygardų laimėtojai. „Kovas“, nors, atrodo, turės pirmą vietą Manchesterio Apygardos pirmenybėse, turėjo susitikti dar kartą (pirmą susitikimą laimėjo YMCA, antra „Kovas“) su Manchesterio YMCA I komanda.

Šios rungtynės įvyko sausio mėn. 24 d. Nelaimės pradeda „Kovą“ persekioti dar prieš rungtynes: dėl ligų rungtynėse negali dalyvauti trys koviečiai — Butkus, Aleknavičius, Balaša. Koviečiams tenka šias svarbias rungtynes žaisti šešiese.

Iki pirmo kėlinio vidurio abi komandos žaidžia labai atsargiai. Koviečių pusėje jaučiamas atsargumas, kad nešalovus, kas dažnai sudaro galimybių YMCA žaidikams daryti laisvus mėtymus. Rungtynių svarbumas nervino kaikiuriuos koviečius, ko pasekoje buvo tiesiog vaikiški kamuolio priešiui padavimai. Kėlinys baigėsi — 20:23 YMCA naudai.

Antro kėlinio žaidimo negalima pavadinti krepšiniu. Abi komandos įsikarščio, prasidėjo kamuolio svaidymas per visą aikštę, pasiekiant net salės lubas, imtynės dėl kamuolio, ko pasekoje kovietis Verbyla susižalojo ranką. Įvairūs veiksmai neturi nieko bendro su krepšiniu. Buvo aršku, jog rungtynės laimės fiziniai pajėgesnė, daugiau atsarginių turinti ir greitesnė komanda. Jei koviečiai būtų sulėtinę žaidimą 10 min. iki pabaigos, kai abi komandas teskvrė tik 6 taškų skirtumas, galimas dalykas, kad „Kovas“ būtų laimėjęs. Vietoj to, pradėta dar karščiau veržtis, visiškai užmirštant užlenkti priešą, kuo pasinaudoja YMCA ir pakelia rezultatą. Rungtynės baigiamos rezultatu 60:44 ir iškrentama iš Anglijos pirmenybių. Nors „Kovas“, atrodo, ir laimės Manchesterio Apygardos meistro vardą.

Žaidė ir taškus pelnė: Tamoliūnas — 18, Stabačinskas — 9, Dambrauskas — 8, Puzinas — 5, Narbutas — 4, Verbyla — 0.

Minėtoose rungtynėse iškilo aikštėn labai nemalonius faktas. Kaip anksčiau buvau rašęs, ilgametis „Kovo“ vadovas ir kapitonas, G. Glatkas, pasitraukė iš „Kovo“, koviečiams išrinkus naują kapitoną — L. Puziną. Nesitikėta, kad jis apsis „Kovą“ ir veiks prieš jį. Šiose rungtynėse G. Glatkas, žaidė už YMCA. Mėgėjas krepšinio, kas gali keisti klubus kaip jam patinka, bet, šiuo atveju yra kitas reikšimas. Šiuo atsitikimu peržengiama lietuviško solidarumo riba.

„Kovas“ šiuo metu yra vienintelė lietuviška krepšinio komanda Anglijoje ir jai tenka vienaip ar kitaip reprezentuoti šią gyvenančių lietuvių.

„Esu ištikimas, kad tokioje stovykloje galima daugiau išmokyti, negu skaitant knygas ar žurnalus, nes klausant radio, ar žiūrint televizijos. Stovykla labai gerai organizuota. Per 70 valios jaunimo Lygos narių visus metus dirba ja organizuodami. Skaitoma visa eilė naskaitų. Paskaitininkai iš įvairių kraštų, dažniausiai universitetų profesoriai, ar atskiru šaku tarptautinio masto specialistai. Rengiamos daug ekskursijų po Valiją ir kitus tarptautinius subūvimus. Patvis valai labai idomūs žmonės nors ir karšti nacionalistai.

1950 m. Eistedfodo muzikos festivalis, kur mes buvome nuvažiavę kaip ekskursantai, pasiūliau amerikoms pasikalbėti su rusu artistais. Sutarė kalbėti apie orą ir kultūrą, bet nuvažiavo į politiką. Band-

„BIRMINGHAM BALTO KOMITETAS,

padedant vietinėm estų ir lietuvių tautinių grupių organizacijoms š. m. vasario m. 21 d. 18 val., Birminghame, St. Giles Institute saleje, Green Lane, Small Heath, ruošia

ESTIJOS IR LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES SVENCIU MINEJIMA.

Po minėjimo koncertas ir šokiai (iš centro autob. Nr. Nr. 15A, 15B.)

vius. Jau vien šis faktas turėtų sutraukti visus čia gyvenančius aktyvius krepšininkus į „Kovo“ eiles, užuot žaidus už priešą. Kai prisimenama Manchesterio YMCA-os, kurios sale „Kovas“ naudojosi, amžinų bandymus išardyti koviečius, paskirstant juos pavieniui po įvairias YMCA komandas, koviečių atsisakymas tai padaryti, norint išlaikyti lietuvišką komandą, šis Glatkas, koviečių žygis yra nusikaltimas ne tik prieš „Kovą“, bet ir prieš lietuvišką visuomenę. Jei, buv. ilgametis „Kovo“ kapitonas parodžius pavyzdį. YMCA griežtai nusistatęs išardyti „Kovą“, nemėgdama tautinės komandos, tai „padėka“ už tai teks p. Glatkasui.

Be viso to, šis Glatkas, koviečių žygis inese nesklaidumų ir demoralizavo pačius koviečius ir, liūdniausia, jis sugriovė Manchesterio lietuvių patikėjimą savo komanda.

Man buvo labai nemalonu iškelti šį įvykį viešumon, bet jaučiau reikalą ir pareigą painformuoti apie tai lietuvių visuomenę, kad ji galėtų pasidaryti savo išvadas.

V. S.

IŠ MUSŲ SACHMATININKŲ PASAULIO.

Halifaxo „Vilniaus“ šachmatininkus laimė lydi ir šį sezoną. Halifax ir apylinkių lygoje, užbaigus pirmąjį žaidynių ratą, matome vilniečius garbingai žygiuojančius pirmoje vietoje. Iki šiol komanda turėjo devynias rungtynes, kurių 7 laimėjo ir dvi sužaidė lygiomis. Tokiu būdu iš devynių galimų taškų surinko aštuonis.

Jei pradžioje sezono ir buvo abejojimų: tai jau dabar galima drąsiai kalbėti apie taurės įlaimimą antriems metams. Suprantama, antras ratas dar gali atnešti tr netikėtumų.

Nors praėjusio sezono rimtas varžovas Halifax Chess Club po kelių nesėkmingų rungtynių ir nusirito į ketvirtą vietą, atsirado naujas varžovas — ukrainiečiai. Ši komanda, dar tik šiais metais įstojusi į lygą, pradžioje neatrodė būianti pavojinga. Bet žaidvniu eigoje taip sustiprėjo, kad išėjo tik su vienu pralaimėjimu. Ukrainiečiai pralaimėjo tik prieš lietuvių komandą ir todėl, atrodo, kad galutinis taurės likimas bus išsprendtas per antrąjį lietuvių ukrainiečių susitikimą.

Be tarplubinių rungtynių Halifax lyga kasmet žaidžia rungtynes su Bradford lyga, kurios šiais metais įvyks Bradford. (Central Cafe). vasario mėn. 14 d. I lygos sudarvta komanda iš penkiolikos žaidėjų įeina ir trys lietuviai, o lietuvis Stn. Ramanauškas paskirtas komandos kapitonu.

Pavieniai mūsų šachmatininkai taip pat eina pasirodo. Keli jų yra istoisie miesto šachmatų klubo ir vietinio pobūdžio turnyruose užima gerus vietas. Nestebėtina, kad ir vietinėje spaudoje lietuvių vardas yra dažnai minimas.

Klubas nesiriboja savo veikla vien Halifaxe. Jiščioja dalyvauja pausėti naieon lietuvių šachmatininkai ir Anglijos šachmatų turnyra Cheltenham, liepos mėn. 22-23-24-25 dienomis. 8 d. Rungtynės įvyks bent nors žaidimai ir Vorkshire turnyra, Huddersfielde per Vėlvkas ir tarptautinis su DBLS d. Anglijos lietuvių šachmatų turnyro pravedimo.

J. B.

žiau įtikinti rusų žurnalistą, kad esi amerikonas, bet nepavyko. Amerikiečiai kviečia tarpininkauti jų pasikalbėjimui su juosgalvais. Bad'he bandžia įtikinti afrikiečių judukus, kad komunizmas yra bloga idėja, Nenavyko. Pasirodė kad tie tiek raudoni, kiek ir juodi. Pirmą sykį save gyvenime turėiaš progos pasikalbėti su britų parlamento atstovais ir gavau iš jų dovanų. O ispanų kuniga vos itikinau, kad lietuvių yra Rymo katalikai.

1951 m. japonas Cambridže universiteto profesorius liene man šaukti, kad ne valų, bet lietuvių kalba yra seniausia gyvenų kalba pasaulyje. Abersvith universiteto bibliotekoje pasirašiau oarhės svečių knygoje. Toie knygoje mačiau keletos angliu karališkos šeimos narių parašus. Ir... vieno lietuvių, narsiašio prkš kelis metus.

Tikiu, kad ten nuvyk nespaūlės. Turės proos pranešti savo akirači, bendranti su kitu tautu žmonėmis ir, kas svarbiausia, atstovauti savo kraštą, anie kuri kartais net ir išmintingi žmonės sugebatiai mažai žino. Toi stovykla yra mažas tautų susirinkimas, tik su tuo skirtingu kad šia sveirenkla jaunimas. o nevalstybių galvos.

A. Ivanauskas.

ANUOMET IR DABAR

Jei palyginsime mūsų liūdną padėtį, kurioje mes buvome atsidūrę 1940 metais, arba jei prisiminsime Jaltos ir Potsdamo laikus, kai mes buvome nugalėtojai, kaip giliai, jog reikėjo didelių pastangų, kad išsilaikytume vandenį paviršiuje, jei palyginsime visą tai su šiandienine mūsų padėtimi, tai turėsime konstatuoti, kad mūsų byla tarpt. arenoje atsidūrė nepalyginamai geresnėje būklėje ir mums nėra taip sunku ne tik savo nosį — bet ir visą galvą laikyti iškelus virš vandens. Tiesa, išplaukimas iš tų nelabųjų vandenų, į kuriuos mes patekome, dar pareikalauja iš mūsų nemažų pastangų. Dar gali prisieiti susitikti su nevie- nu pavojumi, bet faktas yra, kad mums atsirado daug daugiau naujų vilčių, negu kada nors nuo 1940 metų. Todėl, jei mes nepalūžome, tuos košmariskus rusiškų tvarko laikus, tai šiandien nusimintum ir pesimizmą neturi būti vietos mūsų širdyse. Pasaulis juda teisinga kryptimi, mus pradeda suvartinti ir paversti. Vis didėjant santykių įtampai tarp rytų ir vakarų, mūsų padėtis ir siekiai ne tik darosi laisvajam pasauliui suprantami, bet mes darome reikalingi vakarų fronto dalyviai. Tas faktas apibūdina veiklos galimybes Lietuvos blyši ginti.

Tačiau būčiau neobjektyvus, jei neatkreičiau dėmesio į tą faktą, — deja, labai apgailestina faktą, — kad kiek išorinės sąlygos, mūsų veiklai pagerėjo, tiek vidiniai, dėl mūsų pačių kaltės pablogėjo, kodėl?

Turbūt, dėlto kad, gyvendami tokį ilgą laiką svetur sudilome, susmulkėjome. Kitaip negalėčiau paaiškinti mūsų politinių veiksmų vidinių santykių susmulkėjimo ir taip vadinamos krizės, išlikusios mūsų vad. veiksmų pereinamais metais.

Galima sakyti dėl teoretinio pobūdžio ginčų, kaip visi gerai žinome, buvo pašiļie santykiai tarp Diplomatišios ir Vliko. Šis santykių pašiļimas nemaža žalos yra padaręs mūsų reikalams tarpt. plotmėje. Nepasakyčiau, kad tai būtų nepataisoma žala, bet žala, kuri užims nemaža laiko atitaisyti.

Arba vėl: tuose pačiuose mūsų augščiiausiose organuose grupiniai santykiai tiek pasitvėrė, jog rezultate dvi grupės, kaip visiems žinoma, pereitį rudens į pasitraukusios iš Vyr. Lietuvai Laisvinti Komiteto. Šie grupiniai nesutarimai redukovė Vliko darbingumą ir užuot reipti į pozityvų darbą.

ANAPUS UZDANGOS

Visose Sovietų Sąjungos užgrobtose Rytų Europos valstybėse geležinkeliečiai yra tikrai nelaimin- goj padėtyje. Maskva stato jiems vis nuolat didesnius reikalavimus, kuriuos jie vos begali išpildyti. Ir tai kokia kaina!

Jau seniai ten keleivių susisiekimas yra sumažintas iki minimumo prekinį traukinį sąskaiton. Sovietų S-gai skirti traukiniai turi sutvarkymo bei važiavimo pirmenybę. Garvežiai ir vagonai yra be pertaukos naudojami. Jų pataisyti laiko nėra. Jų nuolat stinga, nes rusams visko reikia Sovietų S-ga tai juk klauras maišas: pilk, kiek gal — pilno vistik neprisipil.

Nuo tų nežmoniškų reikalavimų daugiausia kenčia geležinkeliečiai. Jų darbiu niekad nėra galo. Personalas per mažas. Dėlto nemato jie nei laisvalaikio, nei atostogų. Visi dirba iki išsėmimo. Bet ir tai jie nuolat apšaukiami „tinginiais, sabotuotojais, kurie negali išlaikyti žingsnio su pramonės produkcijos pažanga“.

Vengrijoje jų gyvenimas bus bene sunkiausias. Prieš kiek laiko jie tai gyvai pajuto, kai geležinkelietis Imre Molnar buvo nuteistas mirti už „apsileidimą“, kurio pasekė jo įvyko geležinkelio katastrofa. Atsitiko taip: 1952 m. gruodžio mėn. 26 d. buvo paskutinė akimirka paskelbta darbo diena. Susisiekimo šventinis planas turėjo būti visų greitu metu pakeistas. Visose didesnėse stotyse įvyko kamšatis ir susitrukdymai. Sunku buvo išlaikyti tvarką. Ir štai iš Gran-Eztergom atvykęs traukinys,

pozityvų darbą dirbus, laiką ir energiją eikvojome tušties ir žalin- xiems ginčams.

Nebūčiau taip pat objektyvus, jei nepaminėčiau ir to fakto, kad ne tik generolai, bet ir eiliniai mūsų kovos fronte susilpnėjo. Dėtos viltys į naująją lietuvių emigraciją tik iš dalies tepasiteisino, nes toli mūsų naujoji emigracija, laugdama į naujas, savo gyvenimo sąlygas, pradeda trauktis iš kovos lauko ir atvėsti bendriems mūsų uždaviniais. Ne- retai jau statoma klausimas „grįšiu, ar ne?“

Reikia tačiau, tikėtis, kad šia tračingą mūsų ligą mes persirgime ir vėl grįšime prie blaivaus lietuviško proto, o tai nesunku būtų padaryti, jei visi įsiamonytume, kad: vieninai kovai dėl Lietuvos išlaisvinimo yra būtinas toks organas, kuris apjungtų visus lietuvius ir 2 kad siekiant bet kokios... konsolidacijos ir susipratimo, vykdomini uždaviniai reikia statyti tinkamoje eilėje. Visas mūsų veiklos zvoris buvo, yra ir bus tautos kovojė atgauti Lietuvai laisvę. Visi kiti reikalai yra antros rūšies.

Tokie klausimai kaip: ar mes turime laikyti tikrąją mūsų konstituciją 1932 ar 1938 metų, šiandien neturi didelės svarbos. Ar Vlikas turi vadintis Seimu, o jo Vvkd. Tarba Ministerių Kabinetu, ar kaip kitaip — šiandien taip pat nėra pirmos eilės reikalas. Bet nepaslapstis, kad tik šis rūšies klausimai, buvo privedę mūsų veiksmus prie krizės, o ne kas kita.

Tikimės, kad po susitarimų Pary- žiuje dėl praktiško bendradarbiavimo būdų tarp Vliko ir Diplomatu šitokios rūšies klausimai bus padėti šaldytuvui, ligi ateis jiems spres- ti tinkamesnis laikas.

Numatyti Paryžiaus susitarime praktiški bendradarbiavimo būdai tarp Vliko ir Diplomatu, atskleidžia keliai visai mūsų užsienio politikos veiklai derinti. Pagal jų pirmi tokio pobūdžio pasitarimai jau yra įvykę p. m. lapkričio 25 v. 28 d. tarp Diplomatišios šefo ir Vliko. Apsvars- tyta visa eilė klausimų ir sudaryta tinkamesnė atmosfera ateičiai. Atrodo, kad dabar jokių kliūčių nebe- liko paties Vliko vidinei konsolida- cijai įgyvendinti. Ji turėtų būti pasiekta. Visos mūsų turimos pa- ėmės ir intelektualios galėty būti nuk- redukovė Vliko darbingumą ir užuot reipti į pozityvų darbą.

pilnas darbininkų įvažiavo į vietinį traukinį Budapest-Csacsarfuertde traukinį stotyje. 5 vagonai buvo sutriuškinti, 20 asmenų užmušta, 25 sunkiai ir 165 asmenų lengviau sužeisti. Tai kruvini „darbo vaisiai“ šv. Stepono dienoj...

Žinoma, jog Molnar „turėjo“ bū- ti kaltas ir savo mirtimi užmokėti sovietiškos santvarkos klaidas. Negi tie skubūs „planuotojai“ gali būti kalti? Bolševikų partija „neklusta“. Ji „rūpinasi“ darbininkų gerbūviu. Tai matyti iš daugybės pavyzdžių k.a. Vorkutoj, Abeze, Kodase, Uktoi — Peciorlage ir kt. Jų pilna ir Rytų Europoje. Neveltui soviet- tai išbraukė iš universitetų tokį mokslą kaip psichologiją. Ypač pritaikomoji psichologija jiems nuolat primintų, jog darbininkas gali dirbti tik ribotą valandų kiekį. O be to, jis reikalingas gero maisto ir pakankamo poilsio. Bet sovietiška žmogaus samprata yra kitokia negu mūsų: jiems žmogus vertas tiek, kiek jis yra nužmogintas ir tk įran- kiu tapęs, su kuriuo, tada galima daryti kaip su citrina — išspausti ir numesti.

GRIEZTA REGISTRACIJA

Pragos Tautinio Saugumo Mini- sterija išleido naujus potvarkius, liečiančius gyventojų registraciją. Tie potvarkiai savo griežtumu praneša visus iki šiol (net karo metu!) buvusius potvarkius. Kiekvienas pilietis, jau tik vienai nakčiai pasi- traukęs iš savo nuolatinės gyvena- mosios vietos, privalo registruotis. Tam tikslui turi būti vedamos namų knygos visose vietovėse, tu- rinčiose daugiau negu 1000 gyv.

Mažesnėse vietovėse tokios regi- stracijos knygos randasi os apylin- kės Tautinio Komiteto būstinėj. Tos namų knygos įvestos ne tik viešbučiams ir vartanamiams, bet jose tur būti registruojami ir pri- vatūs pernakuojimai pas gimines bei draugus. Šis potvarkis Karšbado (urano sritis) ir Osirau (akmens anglies ir geležies rajonas) apskr- ityse bus įvestas šių metų bėgyje.

Tas pat ir Rytų Vokietijoje... Sovietų zonos laikraščiai prane- ša apie visiškai panašios gyven- jų judėjimo bei apsigyvenimo regi- stracijos ir jos reguliariai kont- roluojamos.

„Jaukios valandėlės“

Seimoje komunistai nieko šven- to bei neliečiamo nežiūri. Seima- jiems — tai tik „vaikų fabrikas“. Dorovinis vaikų auklėjimas bei gra- žus šeimos narių sugyvenimas bol- ševistinės doktrinos skelbėjams ne- patinka. Tas kliudo jiems kiekvie- no „laisvo“ Sovietų S — gos pie- ėio didesnį žodžių bei darbų kont- role. Dėlto jis s'ekia sugriauti sa- vitarpinį šeimos narių pasitikejimą. Apie tai kalba kelios Berlyno spau- doje pasirodžiusios žinutės.

Berlyno sovietų sektoriaus mo- kyklose įvestos vaikams taip vadi- namos „jaukios valandėlės“. Jų metu mokytojai kalbasi su vaikais apie jų ir jų tėvų privaty gyvenim- mą, pasiteirauja, kokie laikraščiai namuose skaitomi, kokios radijo stotys klausomos, kokie kaimynai aplanko ir t.t. Jau žinomi atvejai kuriuose tos „jaukios valandėlės“ turėjo labai neįaukių pasekų vaikų tėvams.

Arba štai vėl:

Vyriausias Rytų Vokietijos tri- bunolas nusprendė, jog „tam tik- riems nusikaltimams“ įvykus, tos pačios šeimos nariai turi tai polie- jai praešti. Šis sprendimas pabrė- žia jog vaikai tėvus, žmonos savo vyrus turi policijai išduoti, jei pla- nuotų bėgti į Vakarus, arba galvo- ty, ten pasiūsti savo turto dalį.

Neveltui komunistai stato vaik- Morozovą, išdavusį savo tėvus, ko- po „didvyriškumo“ pavyzdį.

Ryšium su Slaskio teismu Pro- goje, buvo imta kalbėti apie nauj- Sovietų S — gos „herojų“, čekų Mo- rozovą — Tomą Freiką. Jo tėvas, Liudvikas Freika, buvo su kitais 11 likimo draugų pasmerktas mir- ti.

Bylos metu Tomas Freika yra parašęs sekančio turinio laišką: „Aš reikalauju savo tėvui sunkiau- sios bausmės — mirties bausmės. Tik dabar aš matau, jog šis sutvė- rimas, kurį negalima vadinti žmo- gumu, buvo mano didžiausias prie- šas. Kap atsidavęs komunistas ži- nau, kad mano neapykanta visiems priešams, bet ypač tiems, kurie no- rėjo sunaikinti mūsų gyvenimą, tampa nuolat turtingesniu ir linksmesniu, taip pat neapykanta mano tėvui mane stiprins kovoje už komunistiškąją mūsų tautos ateitį. Prašau įduoti šį laišką mano tėvui ir, jei galima, duoti man progos vi- sa tai jam dar asmeniškai pasaky- ti“.

Šis laiškas yra klasinis komunis- tinės dvasios, kuri turėtų viešpatau- ti sovietiškoje šeimoje, pavyzdys. Bet Vieną pasiekusios žinios kalba apie liūdną Tomo Freikos gyvenim- mo galą. Klasės draugų vengiamas ir neapkenčiamas, o gal neramios sąžinės kankinamas, jis baigia sa- vo jauną gyvenimą savijudybe. Gy- venimas nebuvo jam tapęs „turtin- gesniu bei linksmesniu“. Savijudys tė faktas kalbėti ir už tai, jaog jo laiškas buvo komunistų sudiktuotas bei išspausťas, norint jį padaryti nauju „Morozovu“, kas, tačiau, ne- pavyko.

(b. d.)

J. Medaitis

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Klausimas. Ar DBLS padeda lietuviams psichiniai paliegiusiems ar juos palieka šio krašto potvarkių valiai? Jei nepadaeda, tai ar never- tėtų imtis atitinkamų žygių? Šia- me krašte praktikuojamas gydymo būdas nemokantiems anglų kalbos yra sunkiai pritaikomas.

A. Ivanauskas

Atsakymas. Savų gydytojų Są- junga neturi, bet padeda, kur ga- lima tarpininkaujant, aplankant ir vertėjaujant.

Klausimas. Kadėl DBLS nesu- rengia Londone bent kartą per mėn. bendrojo lavinimo paskaitų? Ar lie- tuviai inteligentai bijo savo žinias perduoti mažiau žinantiems? Spau- da šio tipo paskaitų negali atstoti.

A. Ivanauskas, Londonas.

Atsakymas. Tai bus padaryta, kai tik bus pareikalavimas. Iki šiol į paskaitas atilankydavo labai ma- žas skaičius klausytojų.

PAMALDOS

ROCHDALE — vasario 22 d., 10.30 v.
BRADFORD — rekollekcijos va- sario 28 d., 11 ir 5 v.v.

Vašingtonas. JAV elektros pramonė pranašauja, kad po dviejų metų atominė energija galės būti naudojama privatiems reikalams. Detroito Edisono B-vė skelbia, esanti pasirengusi pastatyti atominę elektros stotį per metus laiko.

New Yorkas. Aeronautinių moks- lų Institutas nustatė, kad srausmi- nių lėktuvų motorų užimas pasie- kia tokį dažnumą, kuris ne tik er- zina žmonių nervus, bet ir jų audi- nius, sugriaudamas lasteles.

LIETUVIŲ DIENOS

Mėnesinis iliustruotas lietuvių žurnalas

„Lietuvių Dienų“ kiekviename nu- meryje telpa virš keturiadesimt puikių, puošnių ir aktua- lių nuotraukų iš vis'o pasaulio lietuvių gyvenimo bei veiklos.

„Lietuvių Dienos“ duoda kiekvie- name numeryje įdomių straips- nių: poezijos, beletristikos, pri- siminimų ir šiuo žiniu iš pa- saulio lietuvių gyvenimo.

„Lietuvių Dienų“ sausio numery- je rašo: prof. J. Brazaitis, Vysk. V. Brizgys, Dr. B. Ne- mieckas, prof. V. Krėvė-Mie- kevičius, prof. Dr. J. B. Kon- čius, J. Mikuckis ir kt.

„Lietuvių Dienų“ vienas numeris siunčiamas susipažinimui ne- mokamai prisijuntus savo adre- sų. Metinė prenumeratos kaina \$4.00. Administracijos adresas „Lietuvių Dienos“, 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif., USA.

D. Britanijoje L. DIENAS ats- tova — D. Daunorūtė, 49, Thornton Ave. London. W. 4.

KNYGOS

Didžiausį lietuviškų knygų pasi- rinkimą rasite, parašę DBLS spaudos platintojai, Dainorai Dau- noraitė, 49, Thornton Ave., Lon- don, W. 4.

Gautos naujausios knygos Ameri- kos, Australijos, Kanados, Vokie- tijos leidyklų.

VAIZDAI IS SPAUDOS BALTIAUS

Lietuvos Ministeris B.K. Balutis svečių tarpe. Kairėje — solis- tas Benediktas Povilavičius. Viršuje. DBLS pirmininkas Bajorinas su anglų laikraštinkais Mr. P. Mitchell ir Mrs. Mitchell. Viršuje de- šinėje — solistė J. Liustikaitė koncerto metu. Prie fortepijono muz. Mamaitis.

SKELBIMAI

JAU ATSPAUSDINTAS

IR PLATINAMAS
SANTARVĖS
žurnalo 2 (7) Nr.

Šiame n-ryje yra eilė įdomių ir svarbių Dr. A.J. Greimo, Prof. S. Zymanto, K. Barėno, Plk. T. Vidu- girio, J. Masulio ir kt. straipsnių, informacijos apie gyvenimą oku- puotoje Lietuvoje, plati kultūrinė ir užsienio lietuvių veiklos apžvalga, pasaulinės politikos aidai ir kitos aktualijos, bei literatūrinis skyrius.

SANTARVĖS atskiro Nr. kai- na D. Britanijoje 2/6.

Užsisakoma. SANTARVĖ C/O D. Banaitis, 73, Exeter st., Rochda- le.

Londone SANTARVĖ gaunama pas T. Vidugirį Lietuvių Namuo- se.

SANTARVĖS 2 Nr. siunčia- mas tik užsimokėjusiems už pirmą- jį Nr. ir užsisakiusiems.

Vasario 14 d. 18 val. St. Patrick's Parish Hall, Paradise Str., Brad- forde rengiamas

UZGAVENIŲ
LINKSMAVAKARIS
su šokiais ir alaus bufetu.

Kviečiame visus tautiečius atsi- lankyti. Įėjimas nemokamas.

Bradfordo skyr. Valdyba.

Manchesterio lietuvių sociali- nis klubas, nenumatytais aplinky- bėmis susidėjęs, š.m. vasario mėn. 22 d. 15 val., klubo patalpose šau- kia nepaprastą klubo narių susirin- kimą.

Klubo nariai prašomi susirinki- me dalyvauti, kartu pasiimant na- rio korteles.

Nustatytu laiku reikiamam narių skaičiui nesusirinkus, po valandos laiko įvyks sekantis susirinkim- as, kuris skaitysis teisėtu bet kuriam narių skaičiui dalyvaujant.

Klubo Vadyba

ATVYKSTANTIEMS I Coventry
Lietuviai, norį iš anksto žinoti apie ruošiamą vasario 14 d. švente, arba kita's reikalais, prašomi kreip- tis į skyriaus pirmininką J. Kaz- lauską, šiuo adresu: 5, Friars Rd, Coventry

COVENTRY

1953 m. vasario 14 d. 18.30 val. DBLS Coventry skyriaus valdyba lenkų klubo patalpose (White Friars street, prie „Gaumont“ ki- no) rengia

LIETUVOS
NEPRIKLAUSOMYBES
MINEJIMĄ

Po minėjimo toje pat salėje įvyks ta „piknikas“

S.m. vasario mėn. 15 d. (sekma- dien) 16 val. Manchesterio Lietuvių socialinio klubo salėje šauktamas DBLS Manchesterio skyriaus na- rių susirinkimas. Bus Centro Val- dybos Pirmininko p. M. Bajorino pranešimas. Visų narių atvykimas būtinas.

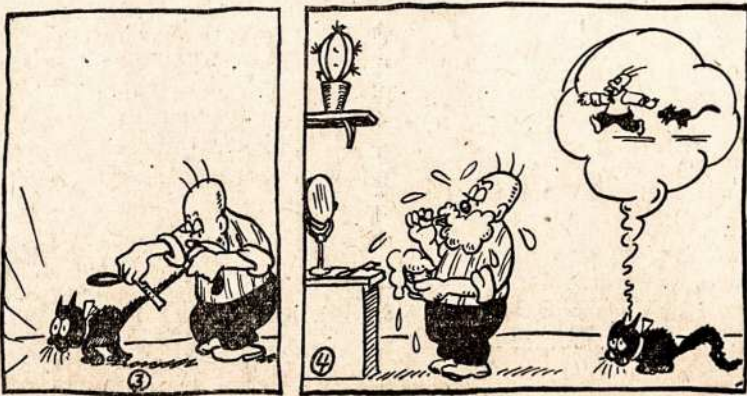
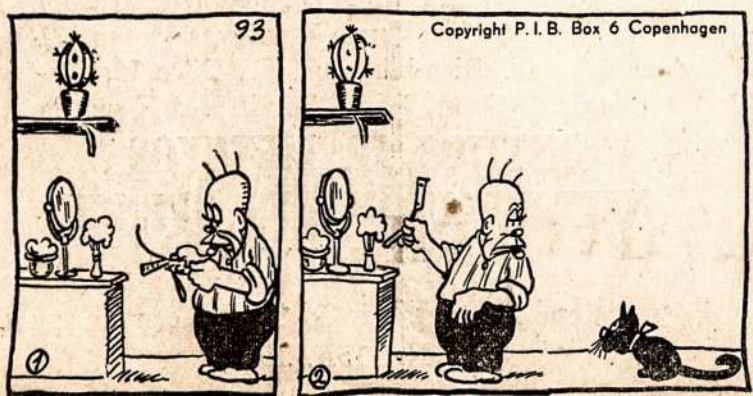
DBLS Manchesterio
Skyriaus Valdyba

S.m. vasario mėn. 14 d. (šeštą- dien) 17 val. Cheetam Hill Town Hall, netoli ukrainiečių klubo DBLS Manchesterio skyrius rengia Lietuvos Nepriklausomybės šven- tės minėjimą. Programoje DBLS Centro Valdybos Pirmininko P.M. Bajorino paskaita, dainos, tautiniai šokiai. Bufetas ir puiki muzika bendriems šokiais. Įėjimas 2šil.6d.

DBLS Manchesterio
Skyriaus Valdyba

BLYNAI IR SOKIAI
Antradienį, vasario 17 d. 7 val., Lietuvių Namuose ruošiamas užga- vėnių blynų vakaras. Atsinešu- siems šakutes ir lėkštes — blynai bus duodami nemokamai. Prašome atsilankyti į antradienio — užgavė- nių vakarą londoniečiai su drau- gais ir draugėmis.

Sveicary dienraštis „Der Bund“ Nr. 34 talpina žinią, jog ir Lietu- voje vedama akcija prieš sioniz- mą. Pažymina, kad „Sovietiskaja Lit- va“ vedamajame yra peikiama vietinių lietuvių įstaigų ir tarnau- tojų laikysena. Dėl jų nepakanka- mo atidumo „priešiški buržuazi- nių nacionalistų ir sionistų ešmen- tių galėjo įsiskverbti į kelias mūsų organizacijas“.

KERSTAS...

Britanijos LIETUVIS
EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

THE LITHUANIAN WEEKLY
Leidžia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuvių Bendruomenėmis, ku- rias atstovauja: Pr. Zunde — Vokietija, J. Masulio — Prancūzija, J. Dedinas — Austrija.

Red. Br. Daunoras. Redakcijos ir Ad- ministracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11. Telf. PARK 9699.

Redakcija rastus taiso ir trumpina savo nuozūrą.

Prenumeratos kaina: metams — 35 sl., 6 mėn. — 20 sl., 3 mėn. — 12 sl. Užsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilute arba jos vieta — 1 sl. Adreso pakaitimas — 1 sl. Paskiras numeris — 1 sl.

Spausdina NIDOS spaustuve, 3, Southern Row, London, W.10

Printed by Lithuanian House Ltd., 43, Holland Park, London, W.11.